

R
55 24

mon

972

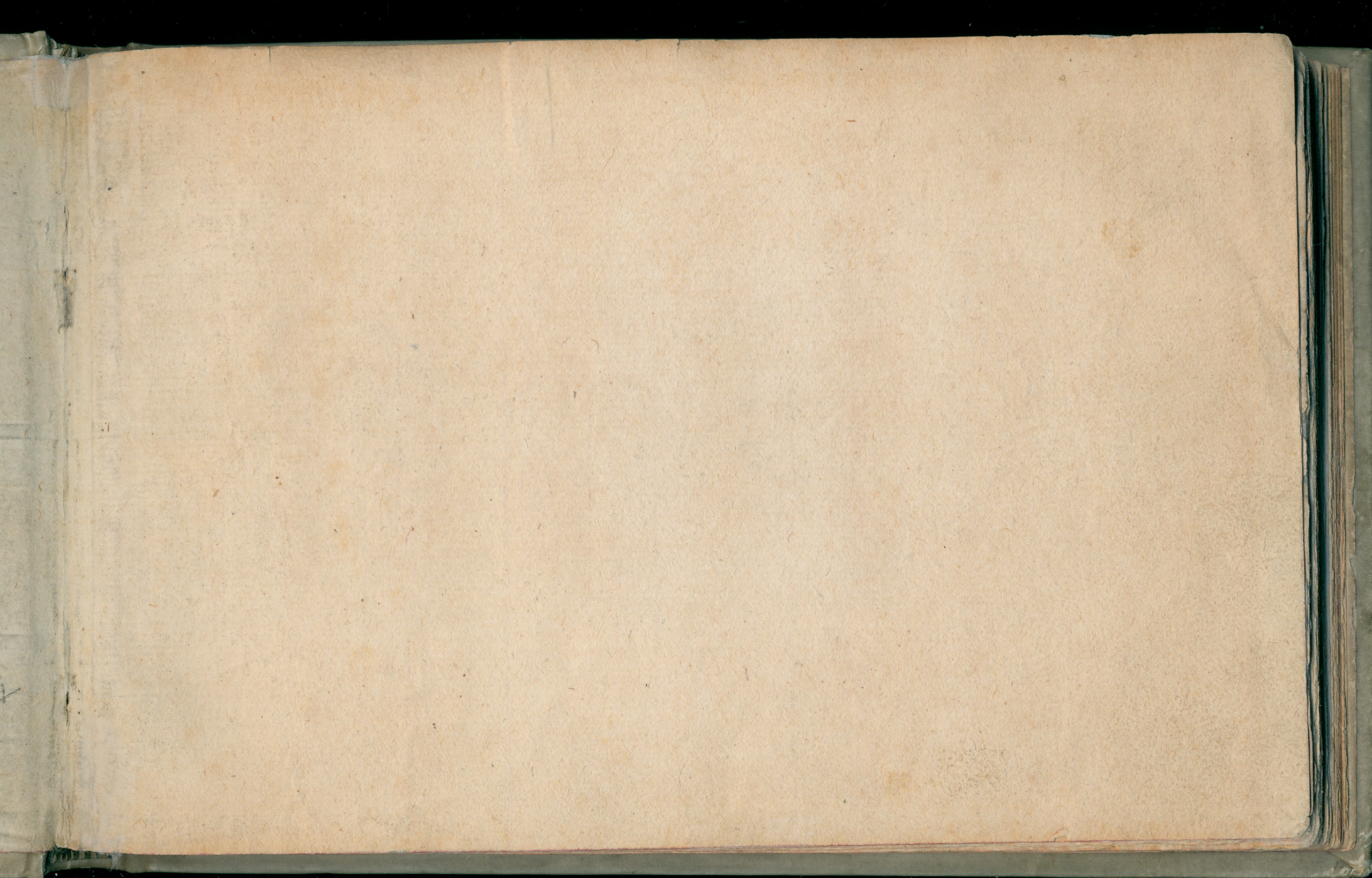
739

R 55. 24

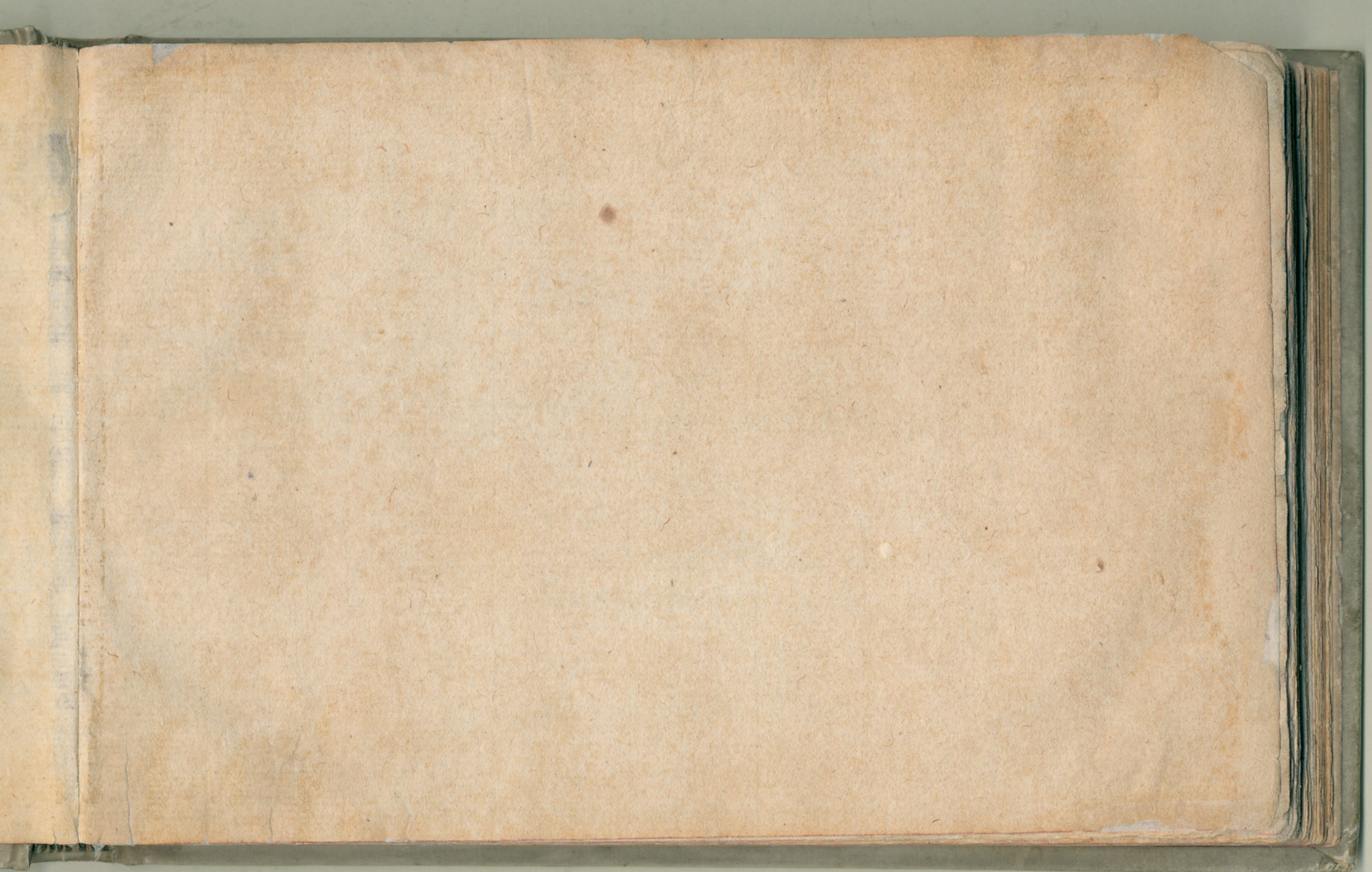


~~EXP/~~
~~S. XVIII~~
~~46~~

[Handwritten mark]



no



70
Le Musée Planché. Mortus conserve
la tête de page du titre ainsi
que l'alphabet des lettres latines
employées dans cet ouvrage



O F T

EXEMPLEN OM DE KINDEREN BEQVAMELICK TE LEEREN

schryuen, inhoudende veel schoone sentencien tot
onderschysinghe der ionckheyt.

ANTWERPEN,

Ghedrukt by Christoffel Plantyn.

M. D. LXVIII

W. de Witt

Chamblin

~~W. de Witt~~

no

William Donaldson Permitt

~~William Donaldson Permitt~~
~~1844~~
~~1844~~

P. H. TOY ALLE VERSTANDIGHE BRABANT-
SCHE RHETORISIENEN.

CLOECKE Componisten, Edel poeten.
Eer ghy dees ghedichten leest, moety weten,
Dat ick, gheseten in Brabant, haer mate
Wetens ende wissens hebbe vergheten,
Omy te volghen der Françoischer secreten:
Niet wt vermeten, oft dat ick d'ons' hate:
Maer omy dat ick met haerder Consten Gate
Meer sins, onvercruepest, dits dat ick pryse.
Sole ick als ick tgoet omy een beter late?
Dat late ick v oordeelen niet d'onwyse.
Want de goey maghe eet wel alle spijs.

C. P. TOTTEN IONGHERS DIE GREYTICH OM
LEEREN SIIN, ENDE GHEENEN MIDDEL EN
HEBBEN OM SCHOLEN TE GAEN.

GHELOFTE maectt schult, en schult wordt niet quijt gheschouwen,
Dit wete ick, Const-lieuende kinders, seer wel, maer
Al hebby langhe ghebeydt, ten mach G niet rouwen:
Want hy doet wel die d'oudt betaelt int nieuwe iaer.
Ontfanght dan danckelyck desey A B Verbaer.
Sie ick G hebbe Gut goeder ionstey wille schencken:
Leesten, schryften, Gerstaeten, en schickter G naer,
God wil ick G, alst past, met wat meerders ghedencken.



God kenney is d'opperste goet.

en Gode kennisse comen, hem breesen ende leeren,
Is den eenighen middel om wijsheit te leeren;
S'eerste ist datmen soecken moet bouen alle goet:
Se meeste gant die alle brencht can vermehren;
Tie t'beghin ende deynde, Ja mate ende doet,
Saxmen ter werelt alle dingh nae rechten moet.

A A A A B C C D S E

Arbeyde met slijt nae wysheit onbeswaert, Ende seert deur haer alle onminne schouwen.
Want sy sulcken brencht en glorie haert, Dicmen inder ewicheit mach behouwen.

no

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Partial view of text on the adjacent page, including the letters "O" and "C".



Sie wel leeft, wel sterft.

D'wel leuen is ghemeenlyck een goet steruen :
Sie hier wel leeft en can gheen quade doot beuen.
Seux loflycke deucht wortter de mensch toe gheduen,
End' hier aux can hy de ruste syns gheests veruen.
Sie hem ter ducgt, met shertyn bruegt, heel heeft geguen,
Die sal voorbaer steruende inder eubbigheyt leuen.

V B R J J R L M M M

Wede in haer wterste sullen sy wesen,
Dat sy haer san hatt ende nijde mispresen.

Jac salich, die haer alsdan soo verstoruen sinden,
Oock san des vleesche wellusten onbedoruen sinden.

70

Handwritten text in a cursive script, appearing as bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several lines and is mostly illegible due to fading and bleed-through.



A single line of handwritten text in cursive script, positioned below a horizontal line. The text is mostly illegible but appears to be a signature or a short phrase.

Two lines of handwritten text in cursive script, located at the bottom of the page. The text is mostly illegible but appears to be a signature or a short phrase.



Wy sijn alle sterflick.

onney daghen, maendy, ende iarty oock dwaley?
Wie heeftse doch eene in hary loop betryfaly?
Voorwaer niemant; gheboorte, leuy, ende doot,
Sietmy euenleene altijt beharen haer paley:
T'steruen volghet de gheboorte, t'ey miydt cley noch groot.
Wat Godt ordineert, gheschiet sonder wederstoot.

O p z r s t v w x y z

Croecklyck wordt den gheest van t'steesch bestreden Ja dicwils oock bedwonghen als een kint,
Maer des steesche ydelt begheerlyckheden Den gheest met stantvastighe deucht serwint.

70

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]



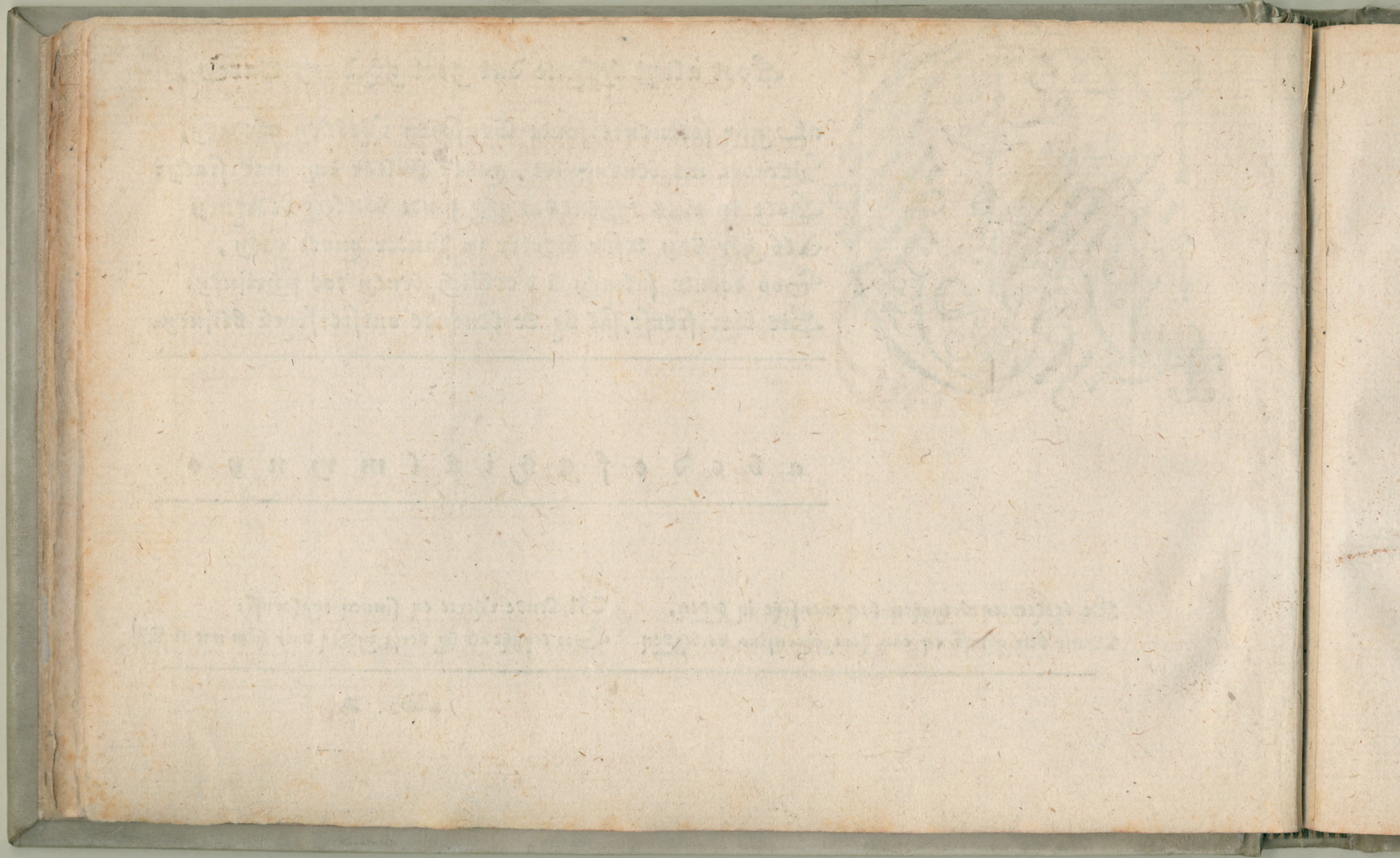
Soet altyt tghene dat goet ghedaen ware .

at ghy steruende soudt wenschen i' hebbeghedaen,
Veracht int leuen niet, maer wilter day nae staen:
Soet in tijte tghene dat ghy soudt willeghedaen
Als ghy van deser werelt in d'ander moet gaen,
Soo doend salmen s' d'ewich leuen toe schriuen.
Die wel sterft, sal by de leuende ontsterflick bliuen.

a b c d e f g h i k l m n o

De begheerten brenghen den mensche in lyden,
Want den gheest en can hem gheensins verblyden

Makende t'herte en sinnen ongherust:
Soo langhe als hy derft tghen daer hem nae lust.





7
Ghehoorsaemheyt is God behaeghlyck.

en Guldighe ghehoorsaemheyt betaemt de inecet,
Om salichlyck te leuen, is sy d'eerste duecht,
Daer hem opter aerden de mensche toe sal voeghen:
Sy ist die ons by God brenghet, in den gheest verhuecht,
Makende voorspoedich ons wercken ende ons ploeghen:
Die God ghehoorsaem is, crijght alle sijn veruoeghen.

p q r s s s t t u x y z e.

Een goede hope wederstaet alleene

Verijckel, teghenspoet, ende ongheluck.

Want al waren wy ghewont totten beene,

Hoopende een beter soo mindert den druck.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.



8
Bedene moet ouer al ghebodt hebben.

ame, profijt, eere, ende ionste te vercrijghen,
Wenscht elcke mensche: doet hem stuypen ende vlijghen,
Jae tmaectt hem een slaue, veracht vanden lieuen,
Soo verre als Bedene en duecht by hem moeten swyghen:
Maer anders can hem van tself niet van dienst gheschieden,
Want Beden maectt Heeren die ouer al ghebieden.

a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x y z

Fortuna heeft alle Meesterse ghebod
houdende den Rijckdom soor haren God,

Ouer de ghent die hier onbedacht leeft,
Maer de wyse ouer haer alle macht heeft.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.



Suecht is inde daet ghelegghen.

Geschicktelijck taenhooren de meesters onderwijzen,
 Ende dees saders vermaninghe, is wel te prysen,
 Soo ist oock niet slijt duerlesing verscheyden boecken,
 Noch meer duecht kennyn, ende wat daer wt mach rijzen,
 Maer sonder daet ist al een ydel ondersoeken.
 Niet duegt wetten, maer duegt doch, can dien mensch vercloeken.



i i k l l l m m w u n y o p q

Ewie die verregghen wordt duer duecht,
 Maer alle andere eere ende ydelse breucht

Blyft inder ewicheyt groot ende onsterfelyck,
 Vergaet als een bloeme des selts bederfelyck.

C

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]



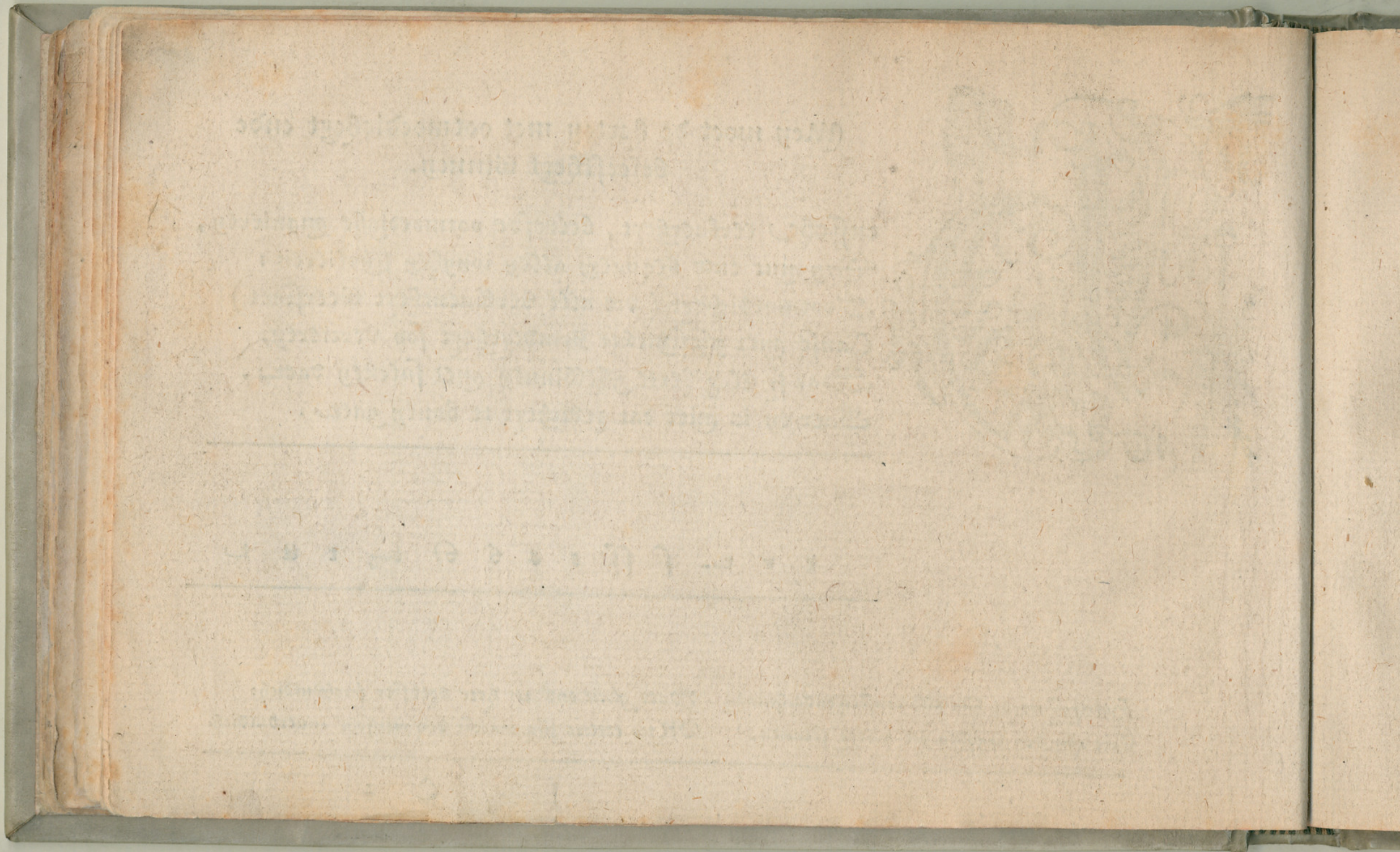
Men moet de herten met ootmoedicheyt ende
beleeftheyt winnen.

eussche eerbaerheyt, beleefde ootmoedighe manierey,
Sijn nut ende bequaem alleyn ionghen scholieren:
S'ootmoedicheyt (die alle verbaentheyt weerstaet)
Cansse met gheschickte vryndlycheyt soo vercierey,
Dat sy elcye herte gheswinne met sulcken daet.
Daer en is niet dat zedicheyt te bouen gaet.

r r r s s s e e e o o o t t t

Heerlyck wordt hier alle consten onderhouden
Eere can den traghē tot arbeyt stouwen.

Duer glorie end' eer haer soetster sochoudich:
Maer eerloos sijn maect den mensche onuerduldich.





Sraecht s̄ soo dat ghy eenen anderen syy gheluck
niet en derst ontwenschen.

Indien ghy hier, o ionghe Juecht, s̄ ghebreeken
Niet cloeckelyck in wederstaet, maer volght al haer preken,
Ghy sult dat te late beclaghē menichfoudt,
Hoorende van eyn ander eere en' duecht spreken,
Diese ouerwonney hebbende eerst siluer ende goudt,
Criight dan in tijte dat ghy dī sulckey afwenschen soudt.

S u s s e e e e e e e e .

In ondanckbaerheyt heeft Godt groot misshagen.
Maer wie en souder oock niet ouer clagen.

Soo doet oock de menschet sy oudt oft ionck:
Sy is van seel quact wortel ende oorspronck.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.



Men moet hem somtyts nae den tyt schicken.

abeley moetmen lossen ende seyley strycken,
Maer dat het den noot eycht, om peryckel t'onwycken,
De redene is onse leer-meestersse in dit stuck,
Als wy een andere, missende dese practycken,
Suex schaey sien comen in benautheyt ende druck.
Met een andere schaey wy worden is groot gheluck.

A B C D E F G H J K M N O

Kinderen, eert altyt met grooter eeste. Dit wyse ende gheschickt sijn in goede conste,
Soo wordy deuchtyck gheacht by de meeste: Want die de wyse eert, erft met hun elcx ionste.

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or manuscript. The text is mirrored across the page, suggesting bleed-through from the reverse side. It appears to be a list or a series of entries, possibly related to a collection or inventory.

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or manuscript. The text is mirrored across the page, suggesting bleed-through from the reverse side. It appears to be a list or a series of entries, possibly related to a collection or inventory.

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or manuscript. The text is mirrored across the page, suggesting bleed-through from the reverse side. It appears to be a list or a series of entries, possibly related to a collection or inventory.





13
Beter ist ryck dan gheeste dan dan goede wesen.

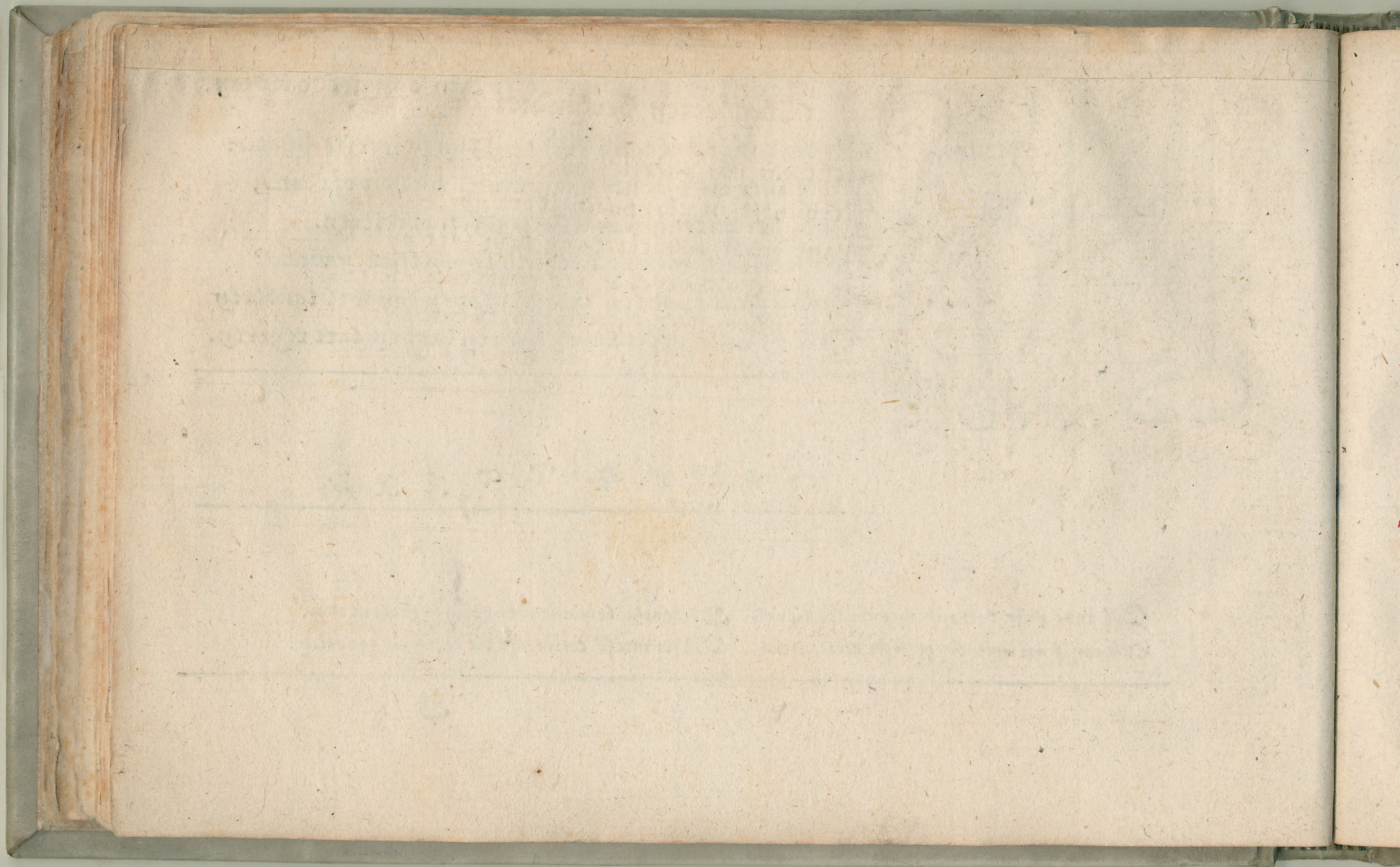
oflycker is des gheestes rijckdom dan s' werelts schat:
Met siluer ende goudt machmen wel dit oft dat,
Maer het moet altemael den gheest obediery.
Is t' sterfelyck oock by d' ewich te ghelijcken wat?
Certejn neent, met rechte machmen dan wel laudery
T' gheen dat regeert bouen t' gheen dat hem laet regeery.

o p q r s t u v w x y z

2 of ende prijs doet ons met ernste gierich
Eck een staet nae de grootste eere gierich,

De deuche beminnen, ende ghyck wandelen,
Maer meest eertmense die redelyck handelen.

S





D begheeren verhinderen de gherustheyt.

aeckt dat ghy meester ouer s begheerten sijt,
Verwintse in alle salich wort ghy deur sulcken strijt:
Want die de begheerten in hem latt onbestreden wesen,
Is alle een woedende zee ongherust altijt,
Jaet dan hem sietmen ducht heel ende al bestreden wesen.
Daer ey is niet betere dan in alle te vreden wesen.

a b c d e f g h i k l m n o

Mate is toe alle dingh nut ende goet,
Ende haten alle senn den ouersloet.

Ac die verstant hebben prijsen haer weggen,
In mate volghen is tbeste gheleggen.

§ 2

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.



Srooten staet doet dickwils de Gryghet verliesen.
 niemant en laet hem van swerelts eere verdwafsen,
 Die ghene die in haer heeft al sijn versolafsen,
 Maect sy een slaue om een ydel hope tontfanghen,
 Die ghelijck een zeebare sanden wint gheblasen
 Vergaet, soo haest als dy wint sijn vleughels laet hanghen,
 Hooghert spert netten om s' menschen vryheit te vanghen.

o p q r s t u v w x y z

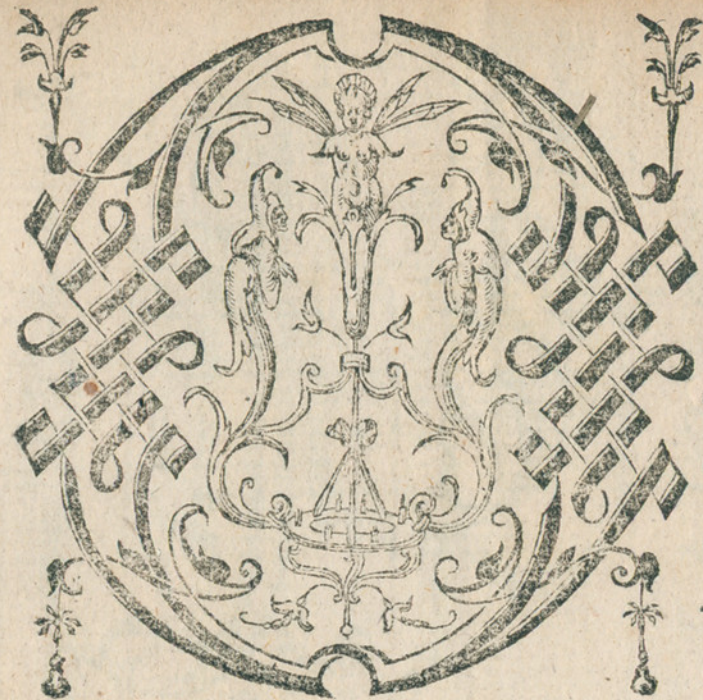
Niemand en behoort hem edel te noemen,

Om dat hy hier als d'edeste geboren leeft,

Maer dese alleen mach hem van sulcx beroemen.

Die d'onducht verdruech, ende duucht vercoren heeft.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several lines and is difficult to decipher due to its lightness and the texture of the paper.



16
Weest meester ouer ussen schat.

rdineert ende maticht alsoo ussen wille,
Dat ussen gheest bliue altijt gherust ende stille:
Siet dat ghy s seluen niet en maect srijckdome slauē,
Wacht s sijn sulcken dienstbaerheyt sol sijn gheschille,
Want bedrieghlyck is haer vrecht, schadellyck haer gaue,
Tis prijselyck meester wesen ouer sijn haue.

A A A A B C C D S E

Onderdanicheyt (soo ons leert schriftueren) Je seet beter dan eenighe offerhande:
Wie daer teghen stryde, sal inde selue vre Ure Saul sijn macht verliesen met schande.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text, possibly a list or index, with several lines of script.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.



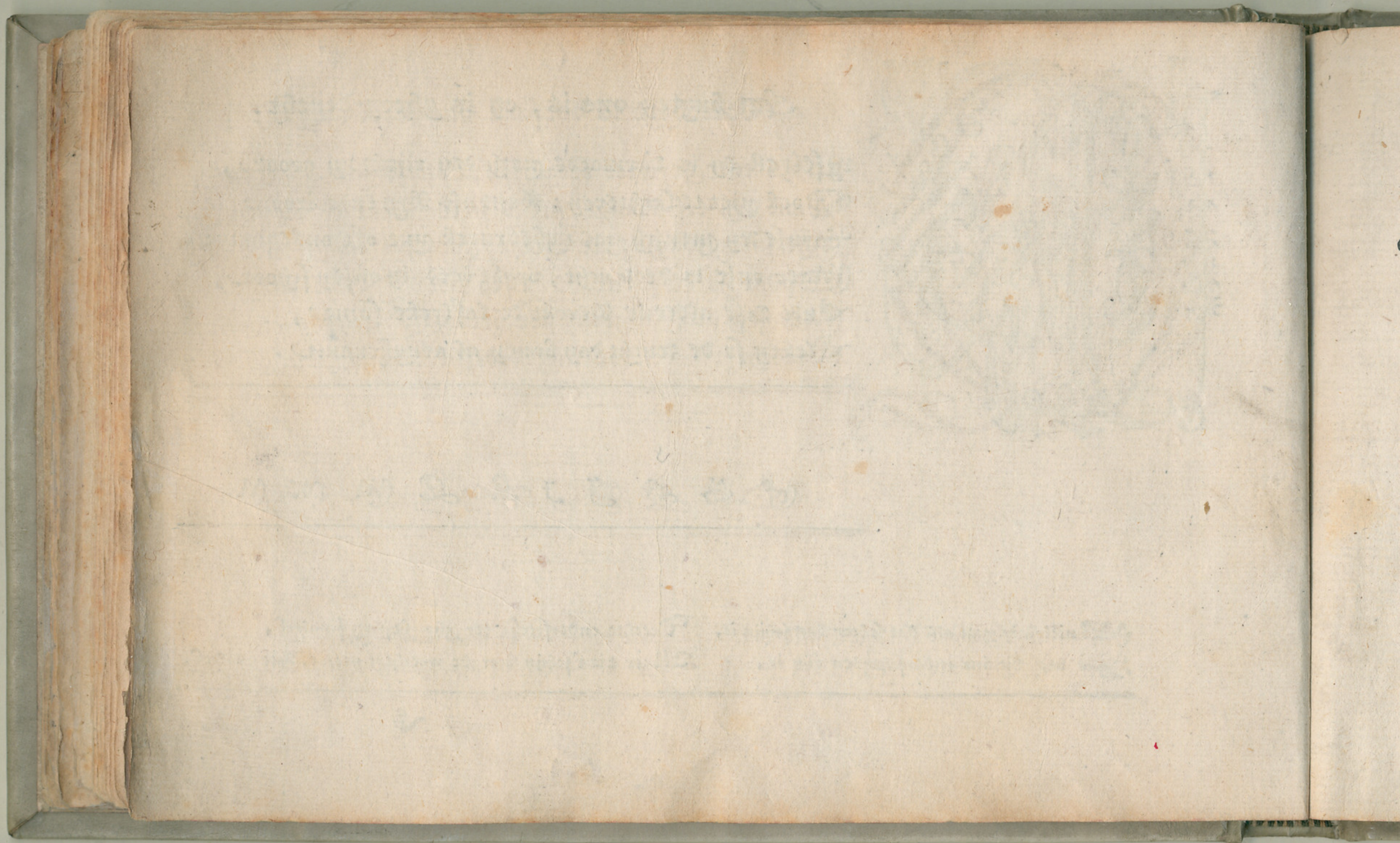
17
Dat buyten ons is, en is gheen deucht.

ryfelyck en is d'armoede noch den rijckdom groot,
Doch niet te lachteren: want als wy ende broot
Synse dy mensch nae t'ghebruyck nut oft onbequame
Maer onse is de ducht, opghesoedt in onsen schoot,
Ende dese alleene werckt de sofelycke fame,
Eckey sy de ducht dan bouey al aenghename.

v f G H J J R L M N M

Prijs niet soor goet alle dat schoon van schijn is,
Hy is wijs die int onderscheyden sijn is,

Trechte ondersoeki eer ghy bestuyt finalyck,
Maer die t'schijn soor de waerheyt neemt, doet qualyck.



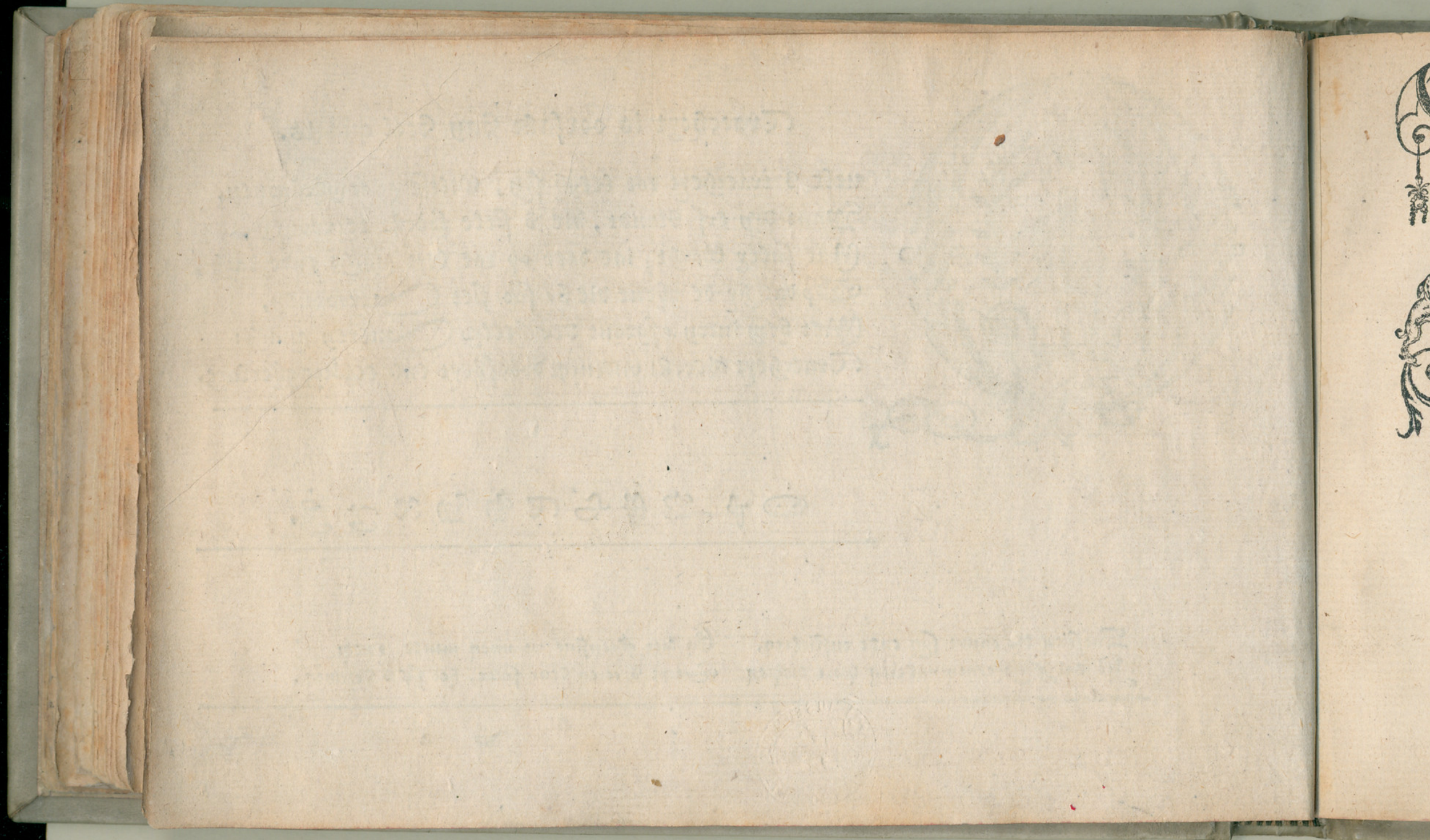


Traecheyt is oorsake van heel quaets.

uest s traecheyt tot leegh syn, wiltse niet gheloouen,
 Want dy erf-biandt, die s siele soeckt te roouen,
 Mae sulcy wacht, iae daer op toe seyt nacht ende dach,
 Op dat hy de ghene die hy soo siet verdoouen,
 Met hem in dy afgront der hellen sueren mach:
 Traecheyt werckt onduygt droefheyte ende eebicg gheclag.

o p q r s t u v w x y z

Questien die onnut syn ende onstichten, En laet gheensine wt uwen monde comen:
 Ist dat ghyse eenen anderen hoort dichten Stept s ooren seur sulcx, het sal s broomen.



Haesticheyt doet dickwils misdoen.



yplyck set drymael op t'gheen datmen s seurelyt,
 Eer ghy iet besluyt, hoe wel dattet s gheeyt,
 Wacht s oock wel s haest met eede te verbindey
 Aen iemant die hertneckich driift al dat hy seyt,
 Onderbint eerst de waerheyt, laet s niet verblinay,
 Die de waerheyt volght, can hem niet bedrogheyn sindey.

a b c d e f g h i k l m n o

Redene en sielt nimmermeer op d'een sye. Raets s hope regeren ende stercken.
 Want waer de redene cryght heerschappye, Daer woont wijsheyt die niet quaets en can werken.

*abida van Kempon beoanck woon godde
 1647 op maen betalinghe den 19 april*

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.



Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.



Blyft by de waerheyt, ende spreeckt vryelyck.

chaemt s de waerheyt gheensine, wiltse altijt voorstaen
Cont ghy ict goete doey, en laet dat niet onghedaen,
Maer als iemant ict oneerlycx van s begheert,
Wilt soodanighy quaet stoutelyck van monde staen,
Seght vry sut (als die s met sulcx niet en gheneert)
Tis een verkeerde vrientschap die de siele deert.

p q r s s s t t u x y z e.

Soberheyt bemint, ende haet egullich woeden, Want om t'eten is den mensch niet gheschapen.
Maer spijs is ghegheuen om hem te soeden: Diese misbruyckt, sal de wysheyt verscapen.

annotation van rompen hoort dit boeckken toe
op naondach gheschouwen suadoniddach to

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.



Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text at the bottom of the page, possibly bleed-through from the reverse side.



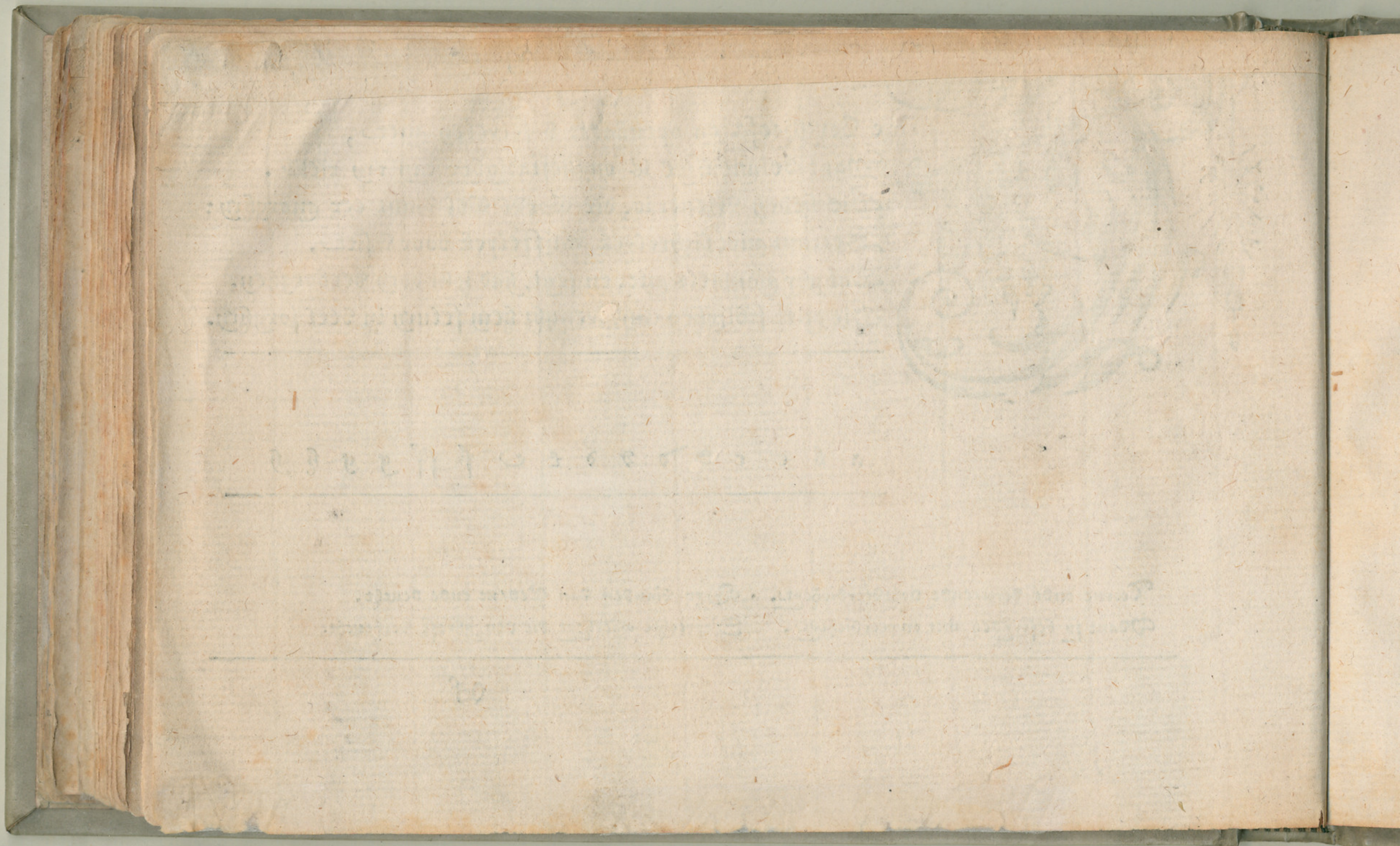
Ey doet niet dat G berouwen mocht.

e Bergheefs ey openbaert s secreten niet,
Want de mensche is onghestadigher dan ey riet.
Die heden vriendt is, die wordt wel viant eer morghe:
Betrouwt niet lichtelyck, wijselyck hoor s siet,
Dat ghy namaeke niet en segt, had ickt doch verborghen.
Die niet schijghen can, brenghet hem seluy in seel sorghen.

a b c c d d e e f ff g g h h

Toorne ende verwatende sichteerdeicheyt. • Syn sianden van Hedene ende deucht.
Want sy bestryden met onweerdeicheyt, D'oprechte waerheyt die den gheest verheucht.

f



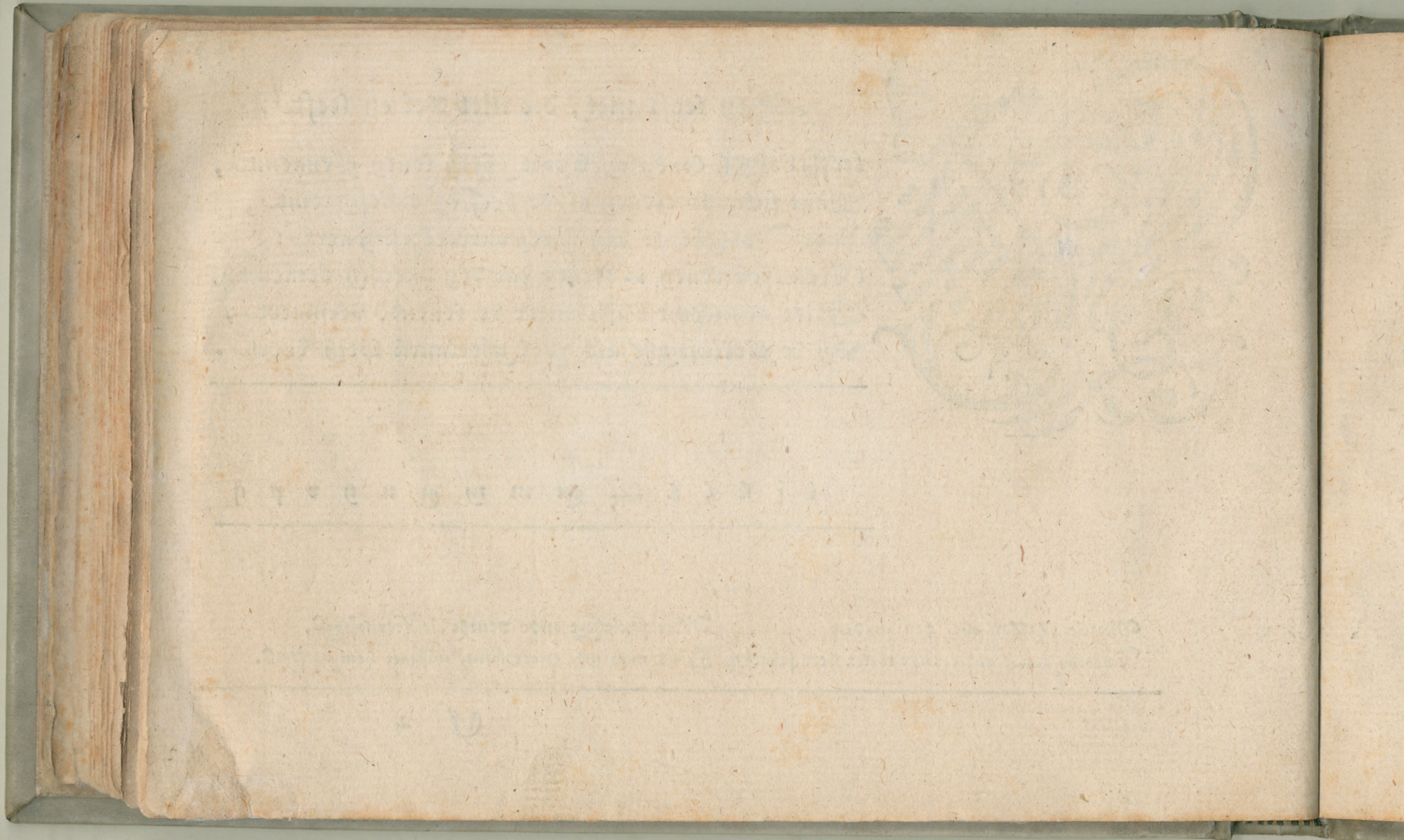


Hy ey leeft niet, die niet wel ey leeft.

leeffschelyck leuen ey wordt gheen leuen ghenamt,
Want sulcx is leuen alder besten onbeschaemt,
Niet volghende dan hare onredelyken aert:
Tredelyck leuen is leuen dat den mensch betaemt,
Diet aenkeemt blijft onder de leuende vermaert,
Ey de wellustighe als ydel gheclanck welch saert.

i i k l l l m n y o p q

Victorie t'hebben ouer den quaden Met sotticheyt ende deucht, is seer loslyck,
Twerckt groote ruste, ende tbelet seer schaden. Die tquact met quact toont, misgact hem grofelyck.





Alle menschen sijn den wille Gods onderworpen.
 erxes den grooten Monarcha broom en Naeliant
 Verheert hebbende veel volcx, ende menich lant,
 Heeft in eenen slach verloreyn syne Sceptere glorie,
 Als hy hem thien hondert dusent manne sterck beuant.
 Sat groot ghebbelt niet en gheelt, leert wt deer historie,
 Sey Almachtighen gheeft die en wil Victorie.

x r v f ff s e s o t t t

Panthus de riuiere houdt noch int ghedachte
 Deur Helena, by den Troyanen wrachte. Teterlyck iammer, dat Venus met haer weelde
Om cleyn bruccht den wellustighe opt langh queelde.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

De dronckaerts ende gulsichaerts sijn onnut. 24



dele onnutte dronckaerte ey sulcke persooney,
Ey sijn niet weerdich in een goet stadt te wooney,
Daer elck arbeydt voor den anderij int ghemeyn,
Soch niet armotde sy huy selue aldermeest looney,
Eruende een teubbich verbiijt by groot ende cleyn,
Op ander arbeydt leuey gheey dingh soo vileyn.

o u s w e r z l e e.

yeghelyck wil hem van dronckenschap bedwinghen. De mensch wortet deur als een onreyn vercken.
Onbeschaemt ende plomp in alle dinghen. Jac cleck ende neerstich tot godlose wercken.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or title.

Several lines of faint, illegible text in the upper middle section of the page.

A single line of faint, illegible text, possibly a separator or a specific entry.

A single line of faint, illegible text, possibly a separator or a specific entry.

Two lines of faint, illegible text at the bottom of the page, possibly a footer or concluding text.



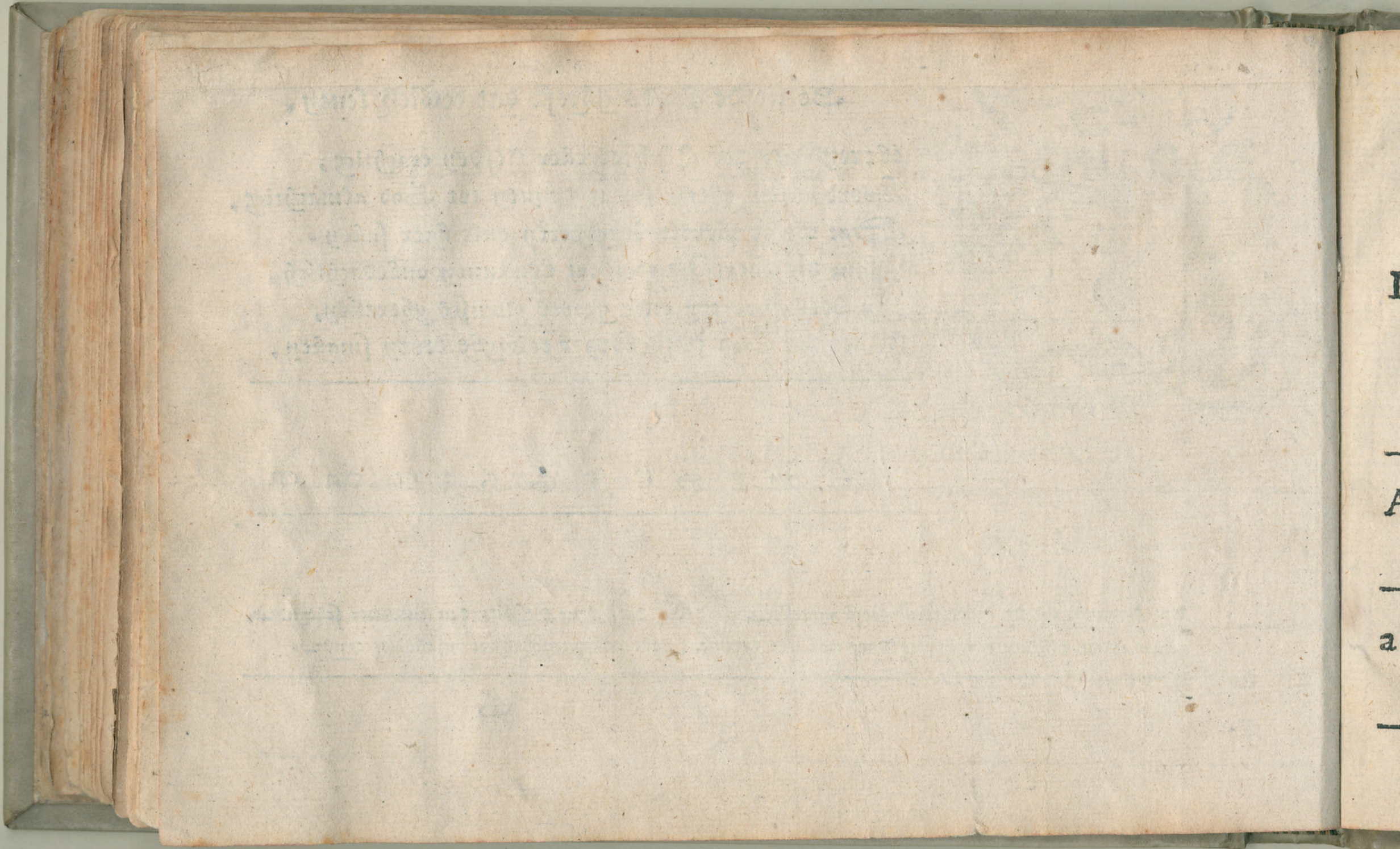
25
De liefde Gods gheeft dat eessich leuen.

ekerey yuer der Christelycker liefden crachtig,
Hoort onsen gheest soo te driuen tot God almachtig,
Dat wy de werelt vergheeten ende haer saken.
Want die daertsche ydelheit beminnen onbedachtich,
In seel moeyten ende groote onruste gheraken,
Maer die God liefhebben d'eessighe leuen smaken,

A B C D E F G H I J K L M N

Zoo oncrupt oyt de goede terw' woest matckte, En daer deur dickwils den ouersloet scheynde,
Soo comt des lants soorspott daer elck nae hatckte, Deur quacy tonghen tot onsalighen eynde.

S



26

Suauitate scientiæ nihil est ho- mini iucundius.

DILIGENTIA in omnibus rebus plurimum valet: hæc præcipuè colenda est nobis, hæc semper adhibenda, nihil est quod non hæc assequatur: qua vna virtute omnes reliquæ virtutes continentur.

Solertia conando vincit omnia.

A B C D E F G H I K L M N O P
Q R S T V X Y Z Æ.

a a b c d e e f ff g h i j k l m n o p q
r r s ff s t t t v u x y z & æ st æ ç œ.

Sua uirtute scientia nihil est ho-

mini incurandus.

DILIGENTIA IN OMNIBUS REBUS PLURIMUM VALET: HÆC PRÆCIPUE COLENDÆ
EST NOBIS, HÆC SEMPER ADHIBENDA, NISI EST QUOD NON HÆC ASSEQUIAMUR: QUA
VNA VIRTUTE OMNES RELIQUAS VIRTUTES CONTINEMUR.

Solentis cogitando vincit omnia.

A B C D E F G H I K L M N O P
Q R S T V X Y Z A.

a b c d e f g h i j k l m n o p
q r s t u v x y z æ œ ð ñ ò.

2

27

Sine studio & ardore quodam amoris, in vita nihil
fit quicquam egregium.

*Q*UÆ bona sunt, fieri meliora possunt doctrina: & quæ non optima, acui tamen
aliquo modo & corrigi possunt. Parum autem valet doctrina, nisi indu-
stria, labore, diligentia comprobetur.

A A B B C C D D E E F G G H H I I
K L M M N N O P Q Q R R S T
U V X Y Z Æ Ex.

a b c d e e f ff g h i j k l m m n o p q r s ss t u
x y z Z & et st st æ œ sb si sl sp si ffi fl fr as is us.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Second section of faint, illegible text, separated by a horizontal line.

Third section of faint, illegible text, separated by a horizontal line.

Τ Υ Φ Χ Ψ Ω.

α β γ δ ε ζ η θ ι κ λ μ ν ξ ο π
ρ σ τ φ χ ψ ω.

א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ
ק ר ש ת ך ם ן ף ץ

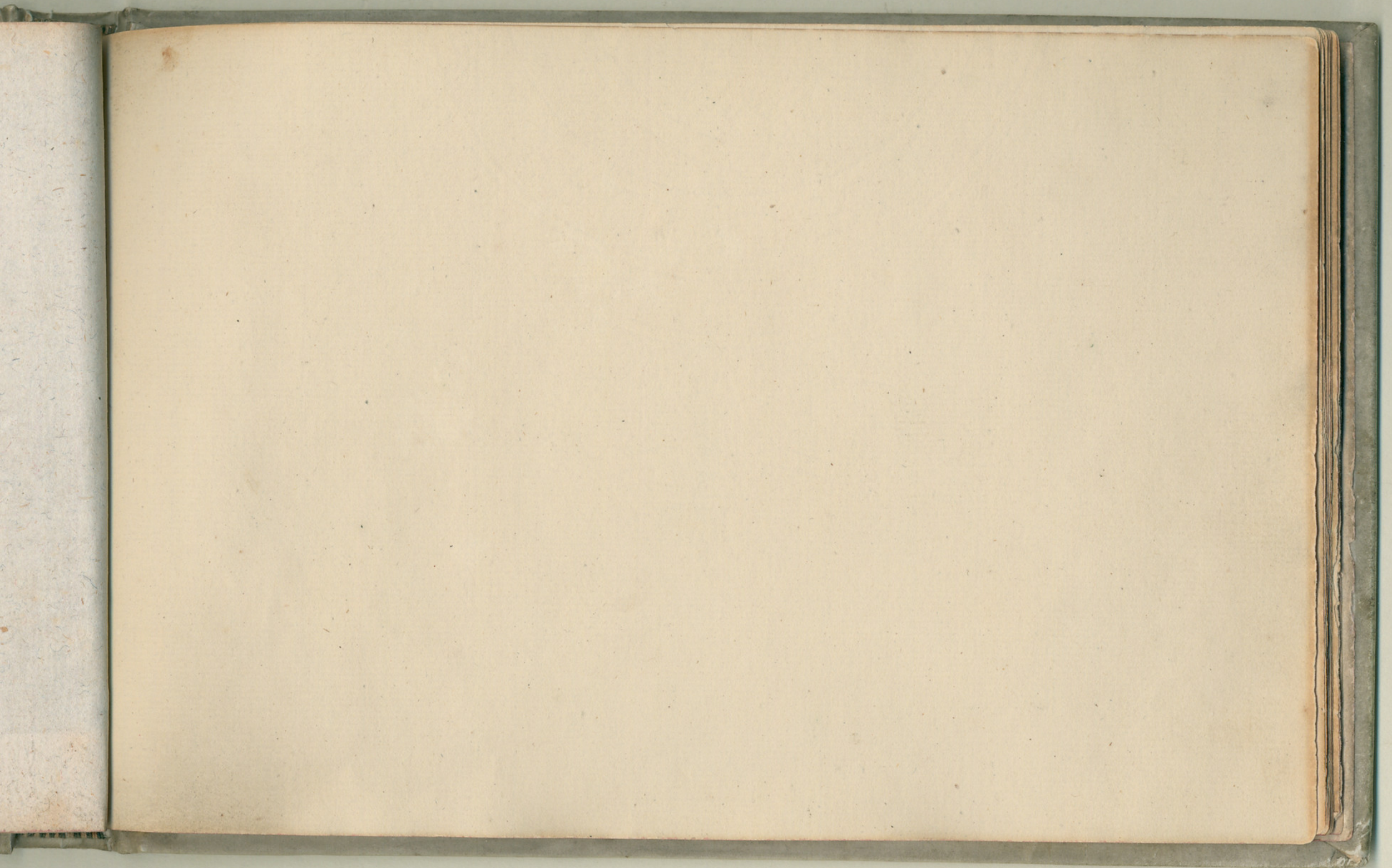
DE Conincklicke Maiesteyt Verbiedt allen persoonen, nae te druckey, oft nae te
makey om te Vercoopen in eenigher Hoeghey, sekere sorten Van letteren, singetten, oft
ander diergheleyck ciract, eerst te Hoorschijn ghebracht door Christoffel Plantyn: en-
de dat hoor dey tyt Van acht iaren, op de boete inde originaelen begrepen.

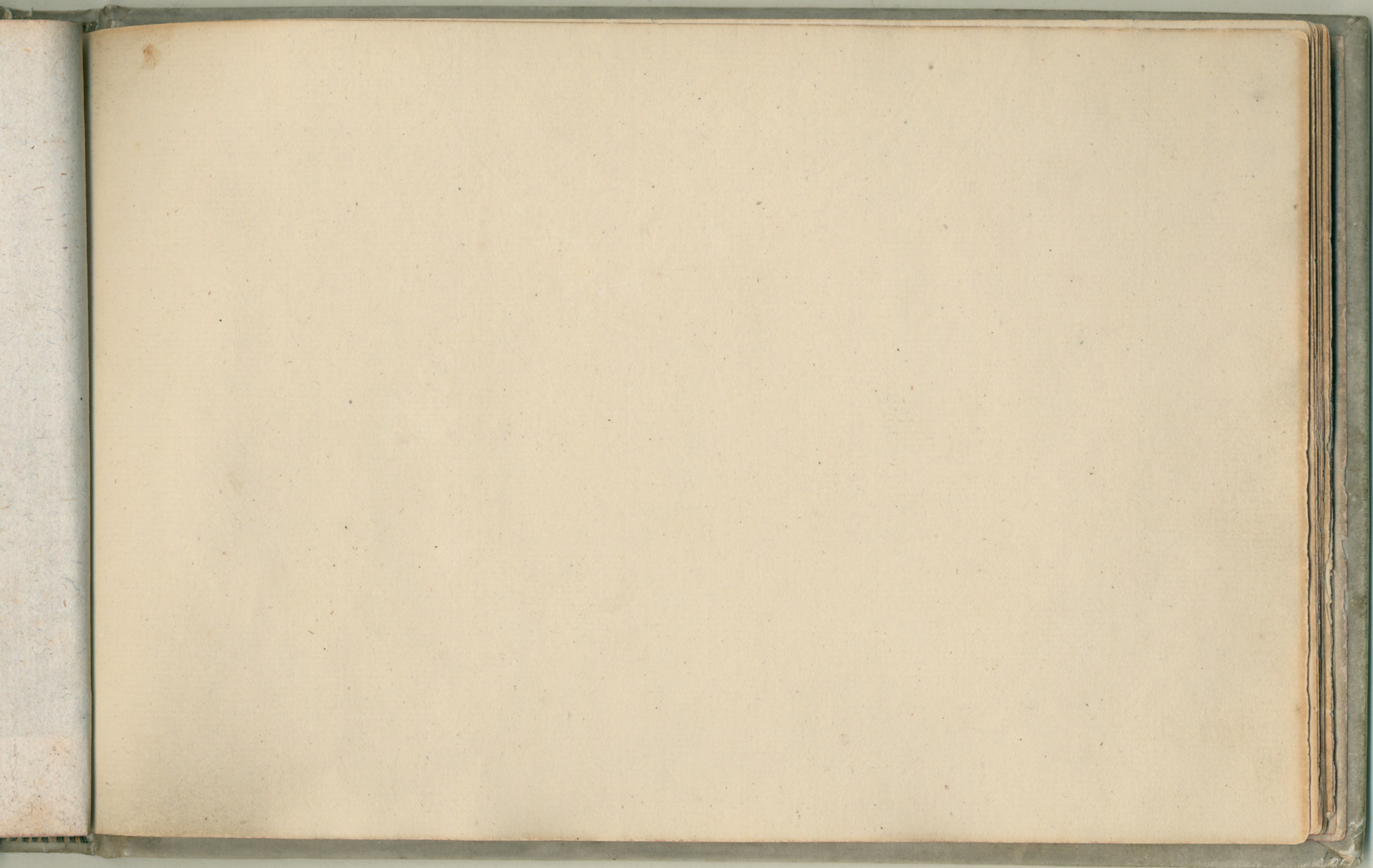
Ghegheuen te Bruessel in den secreten raet, dey 2. dach Decemb.

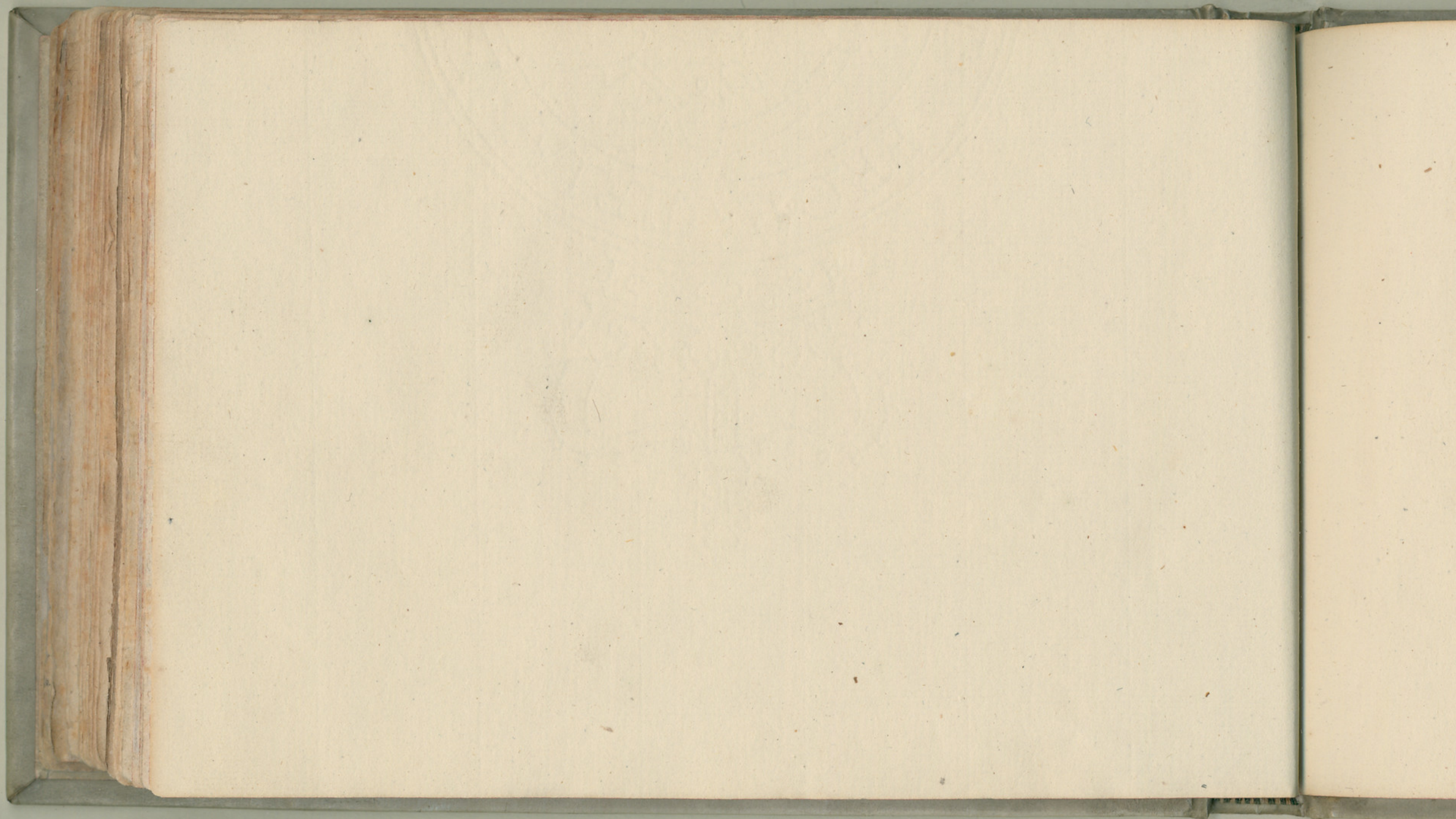
ende in dey raet Van Brabant, dey 3. der Hoorsyder maendt, int iaer 1567.

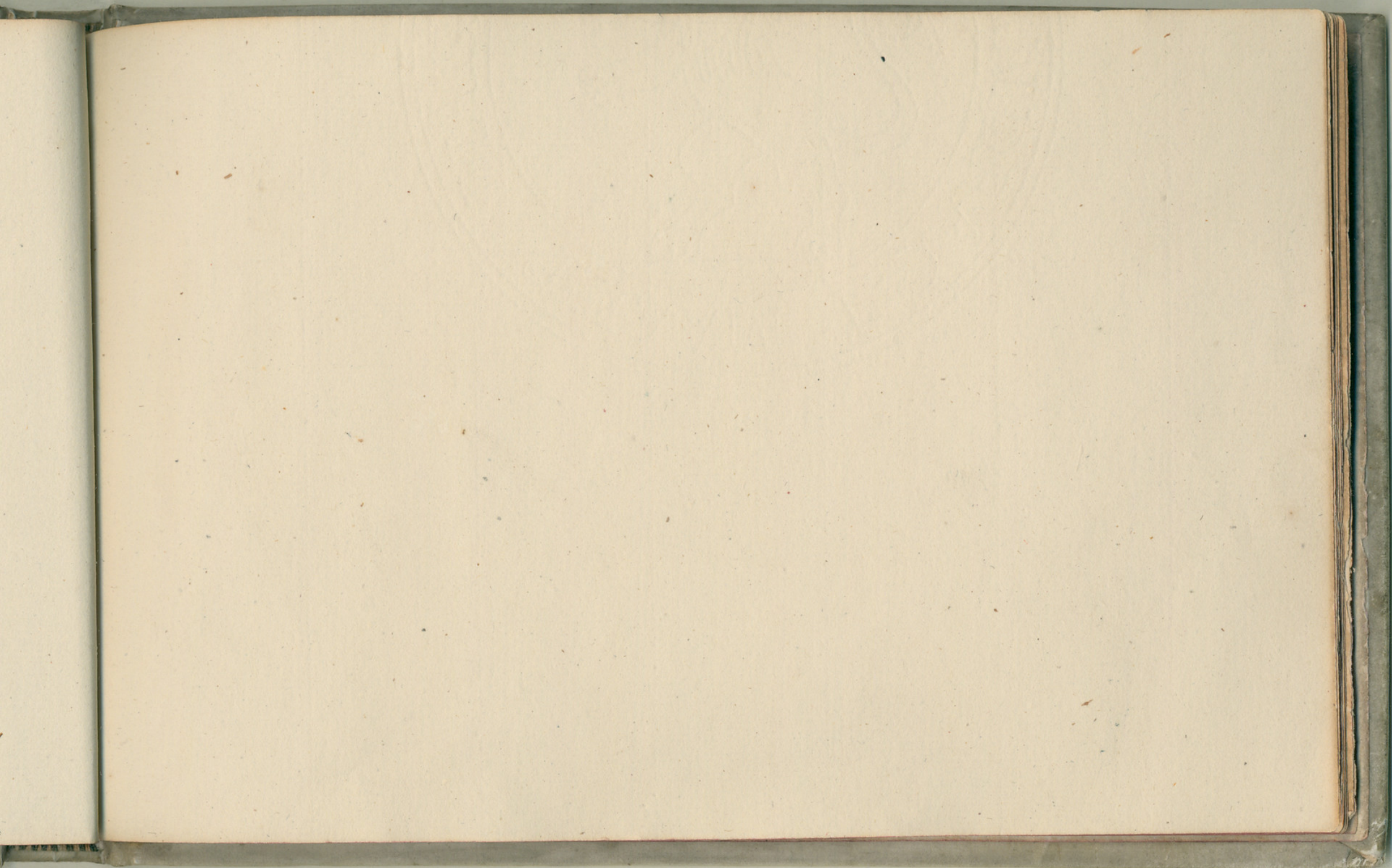
Onderteeckent,

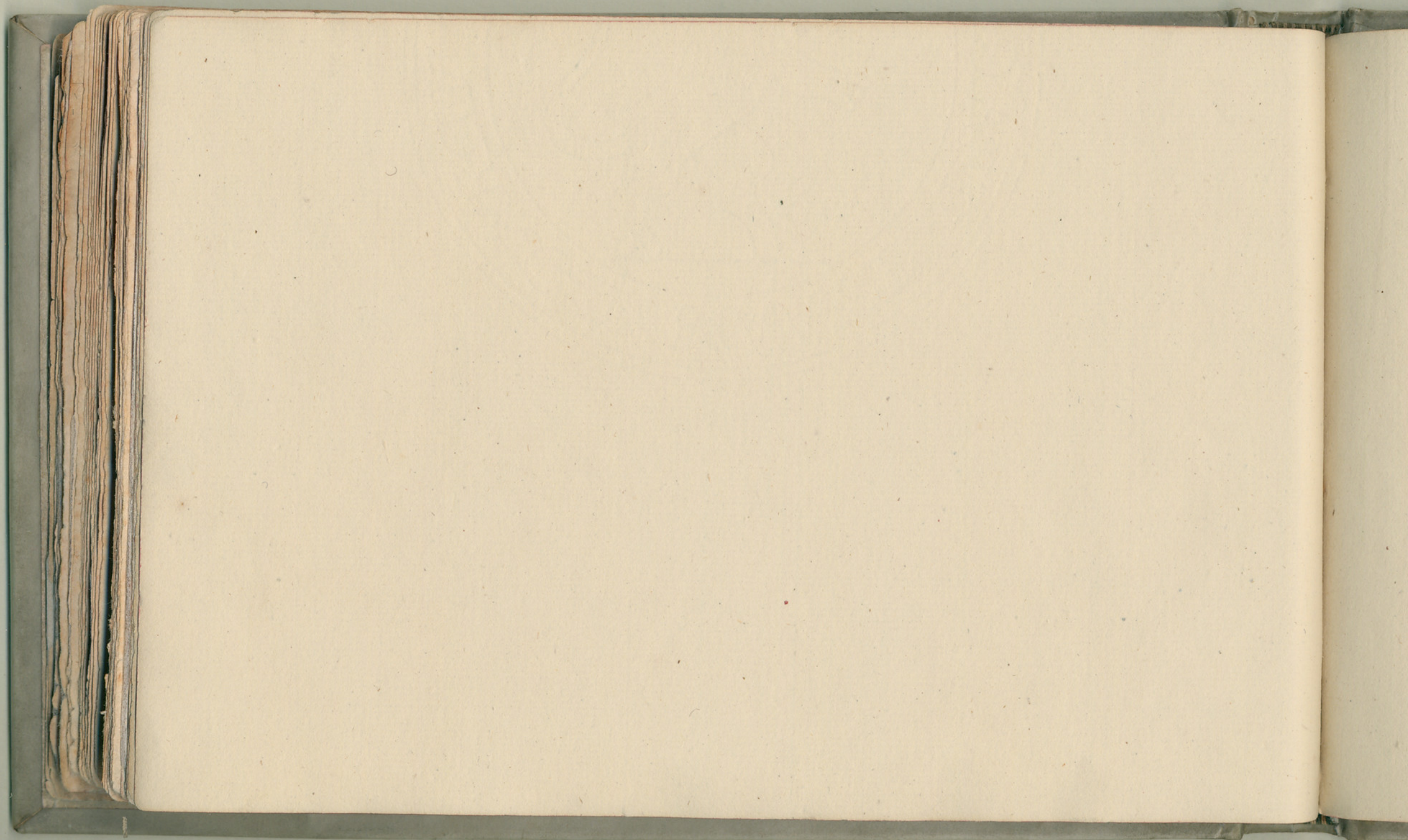
De Langhe.

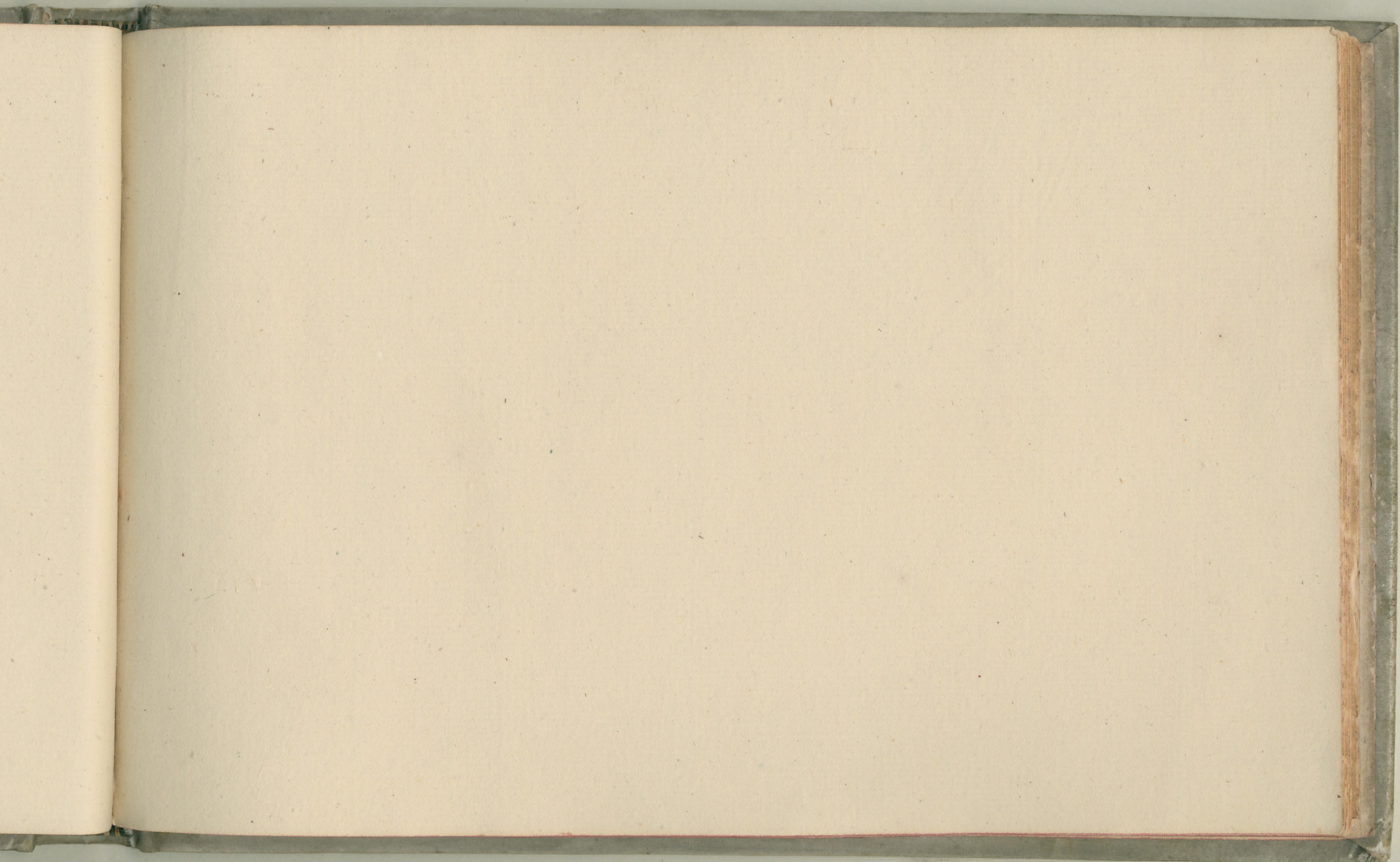


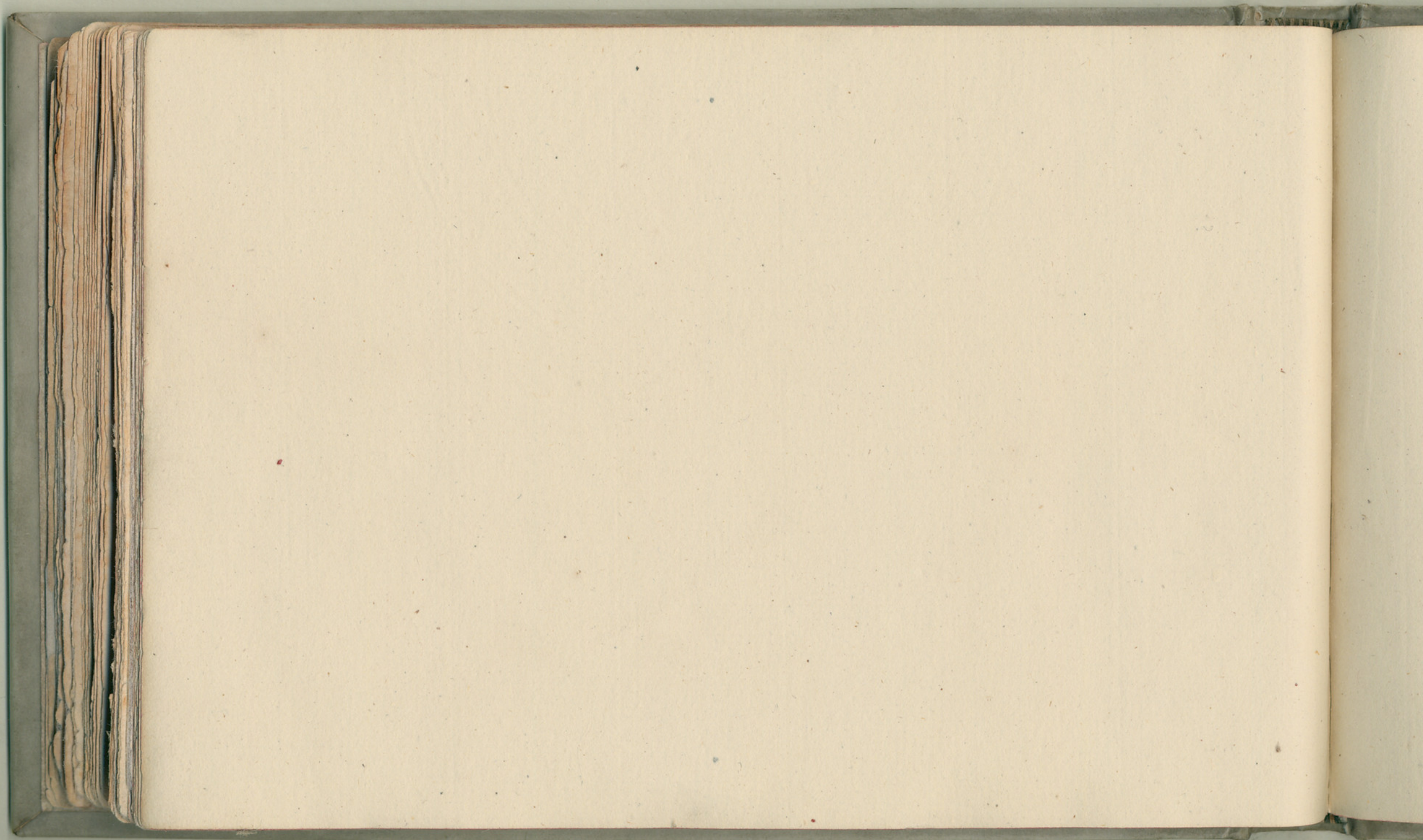


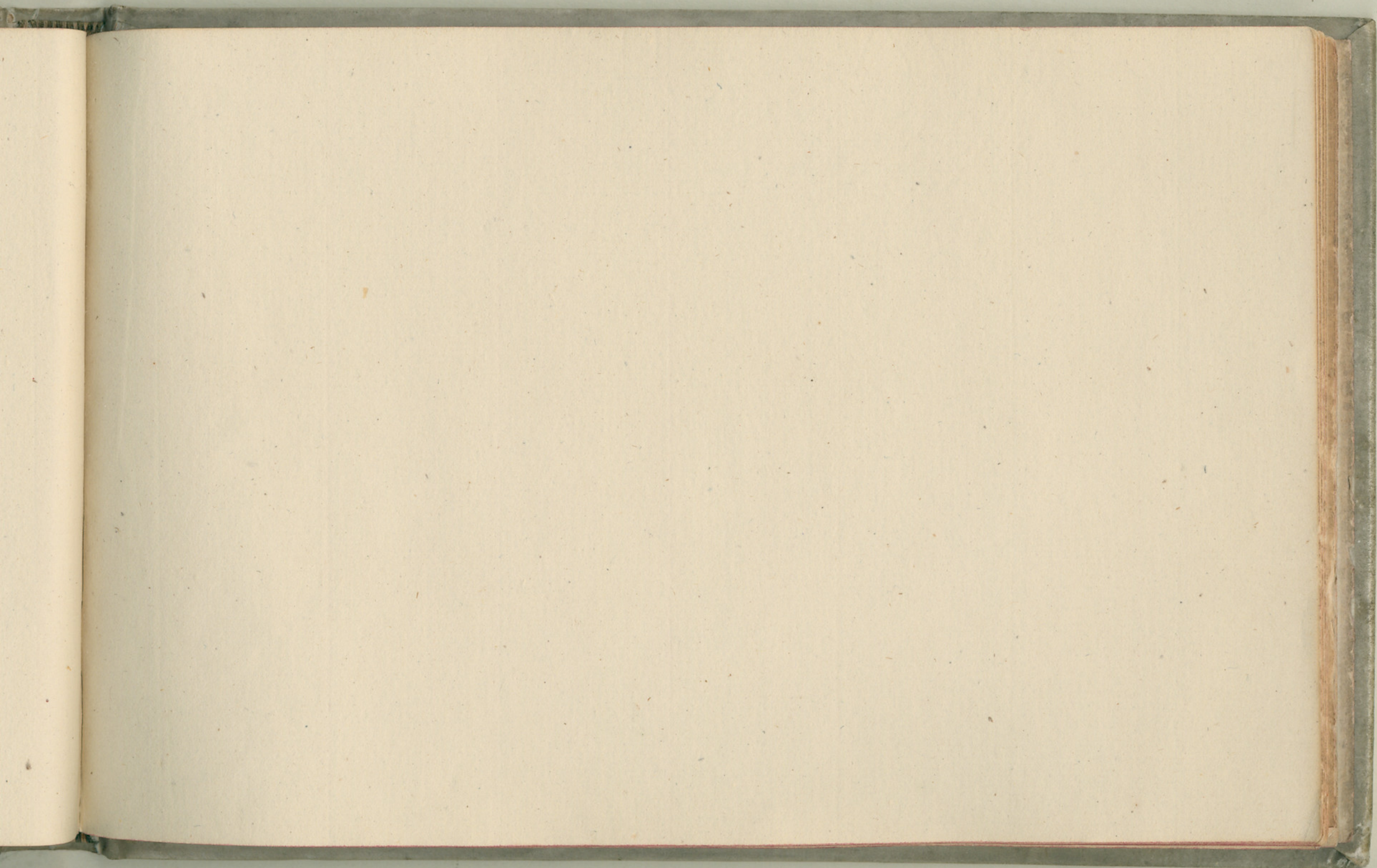


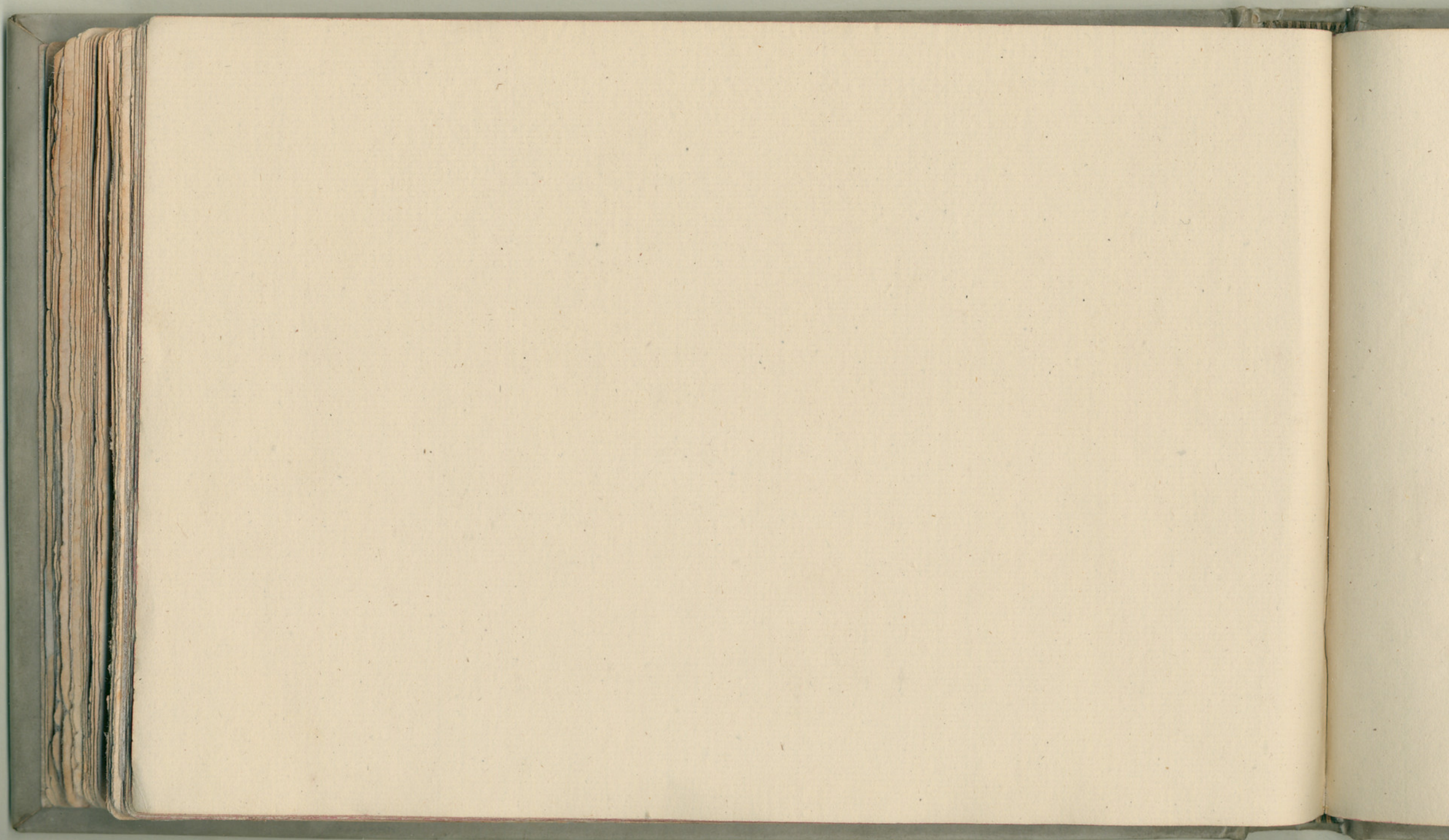


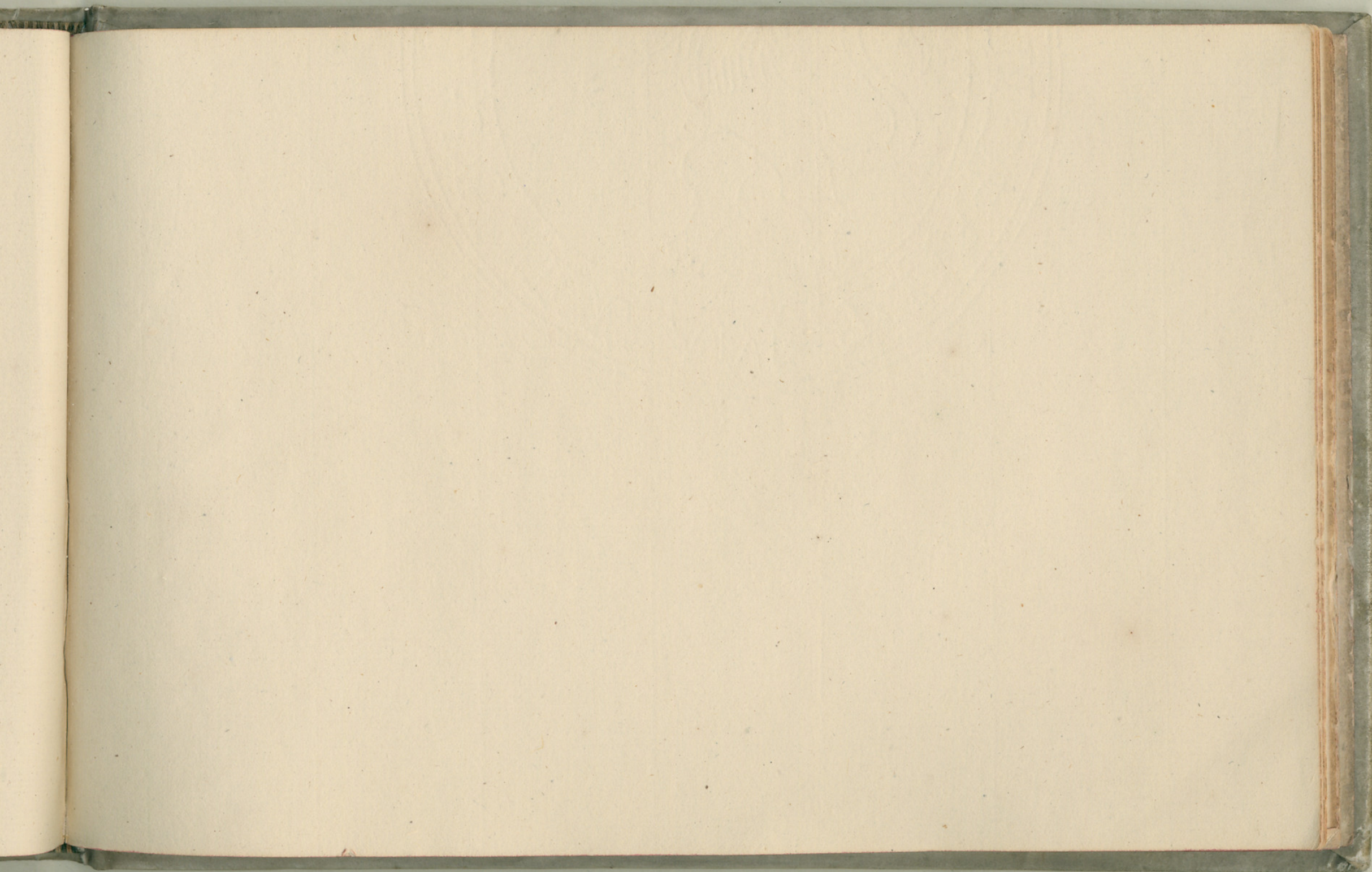


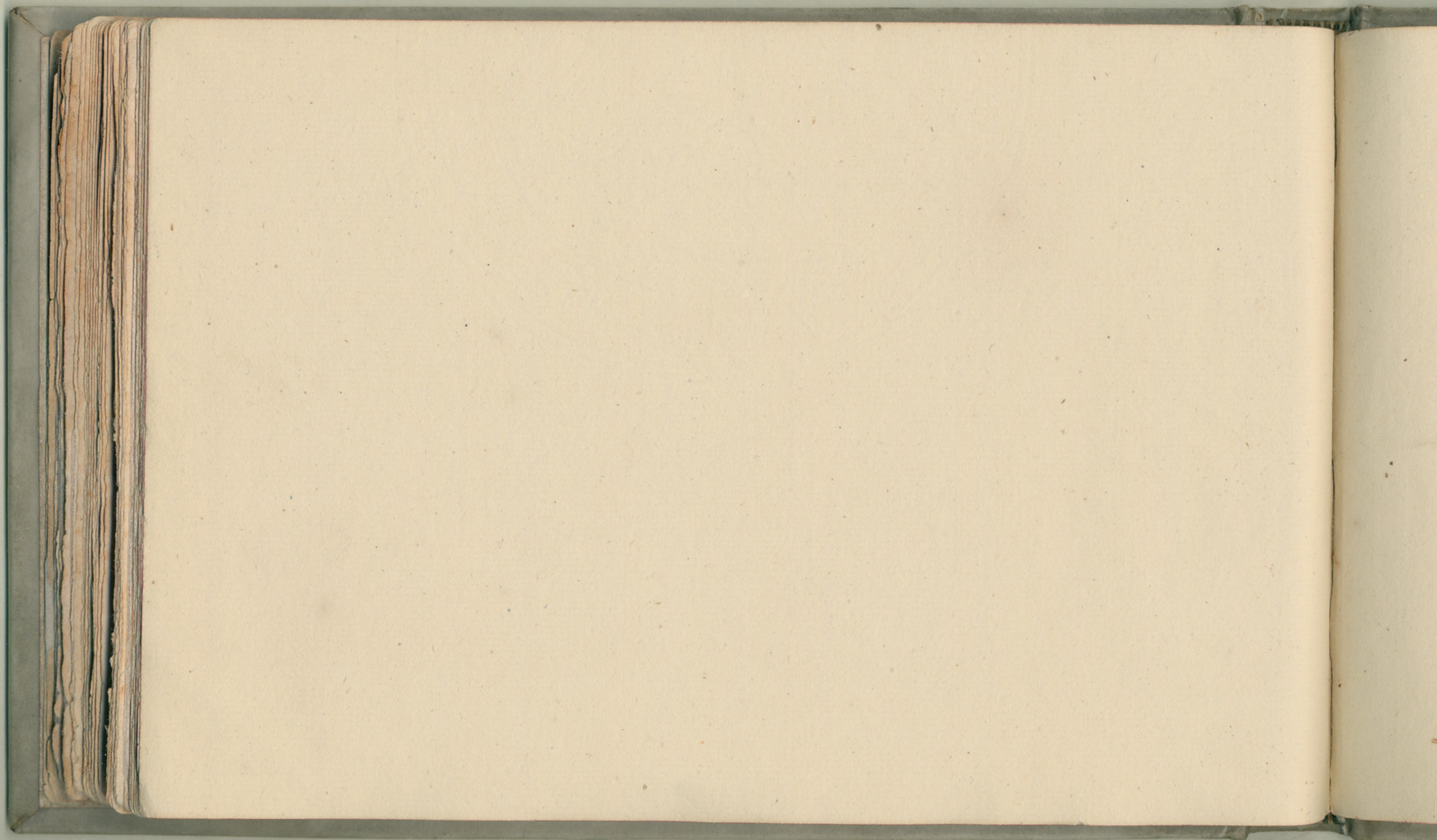


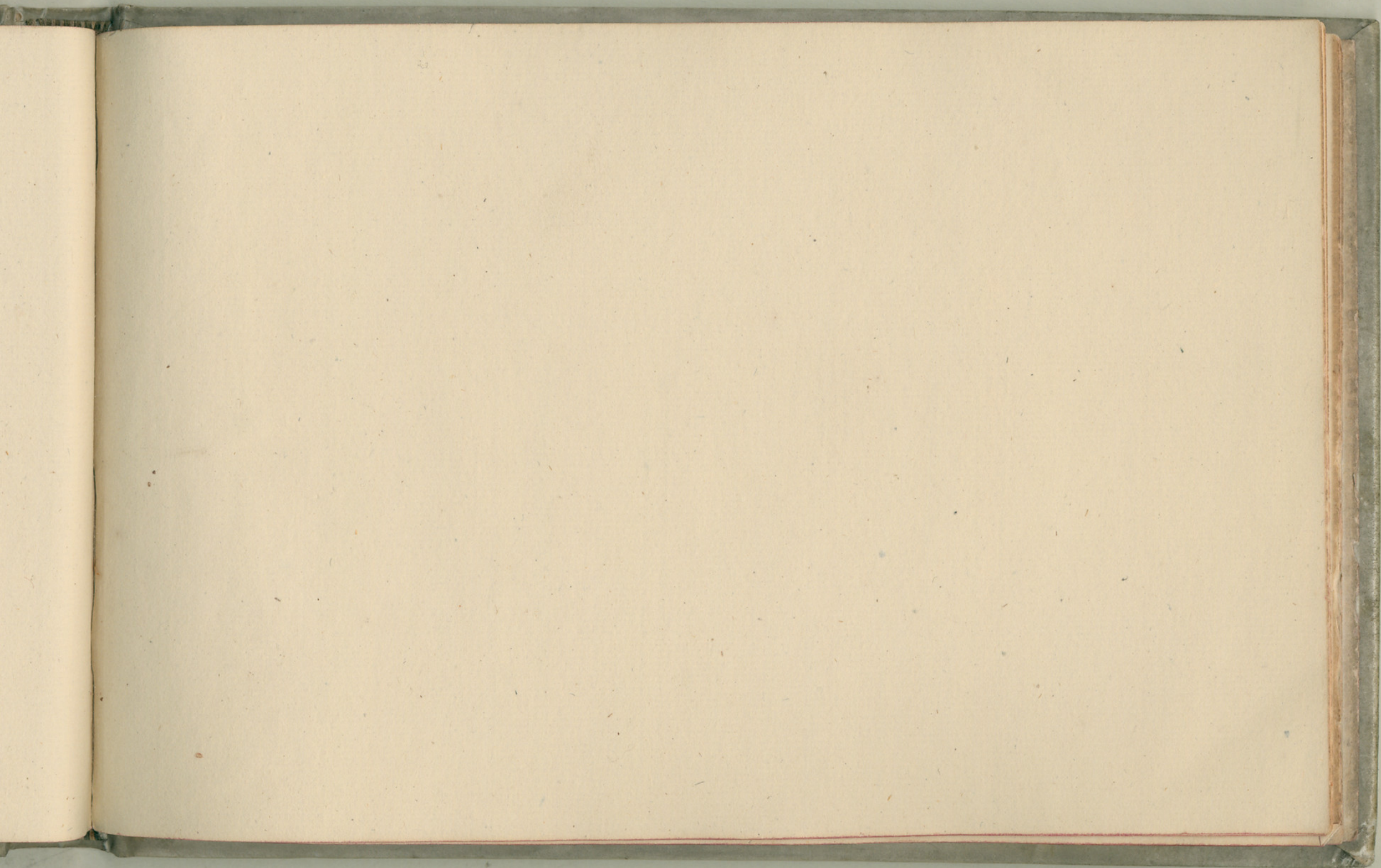


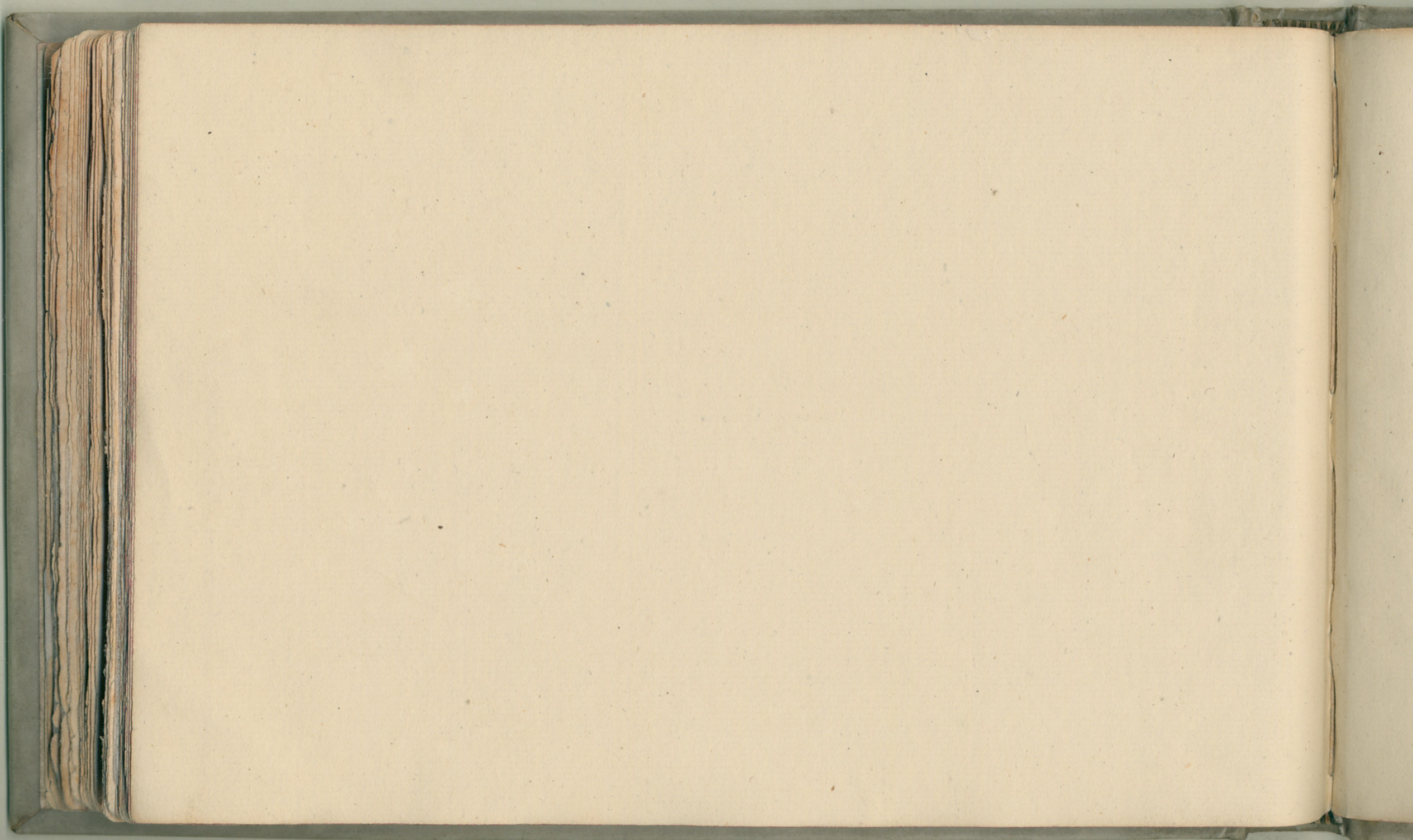


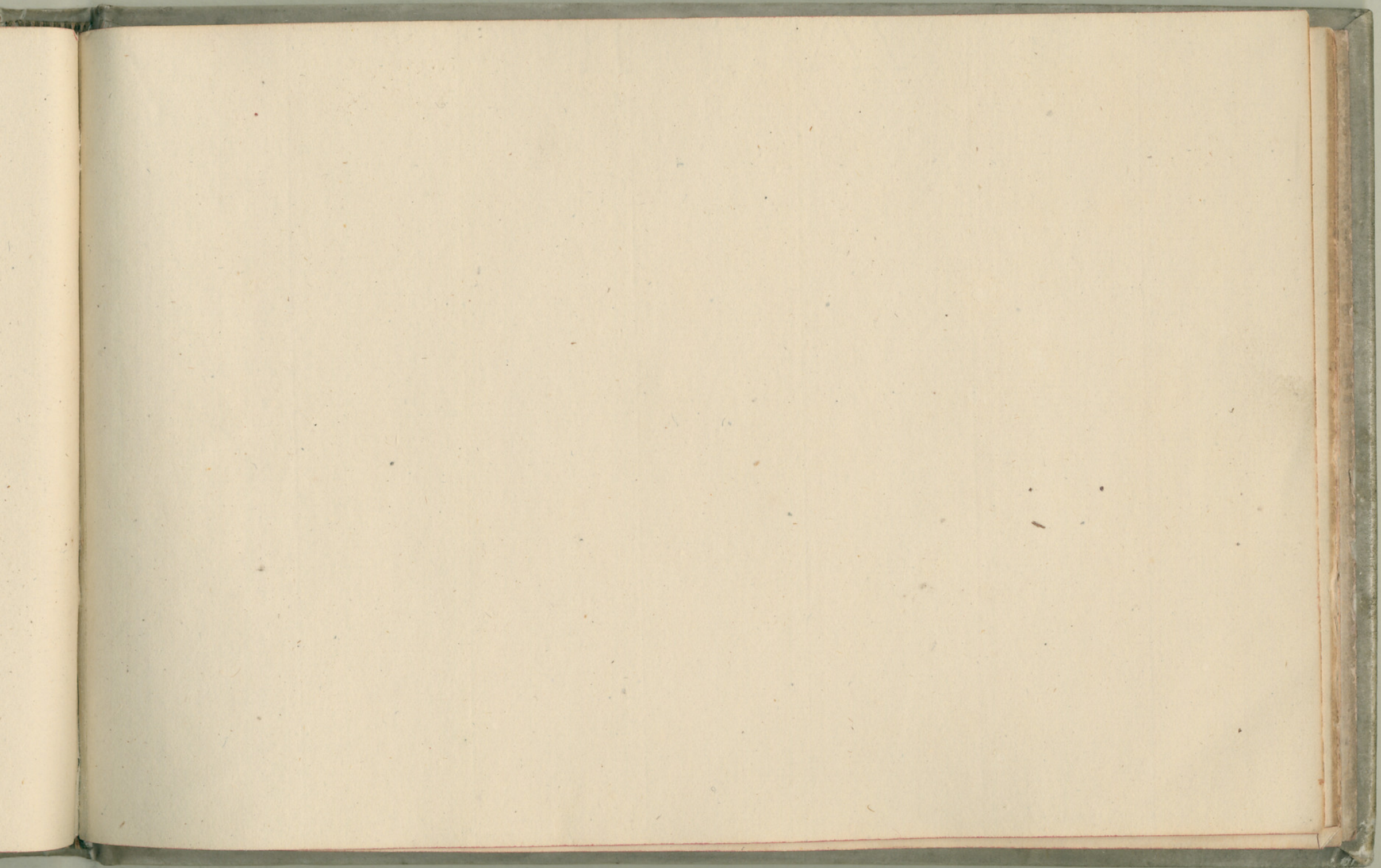


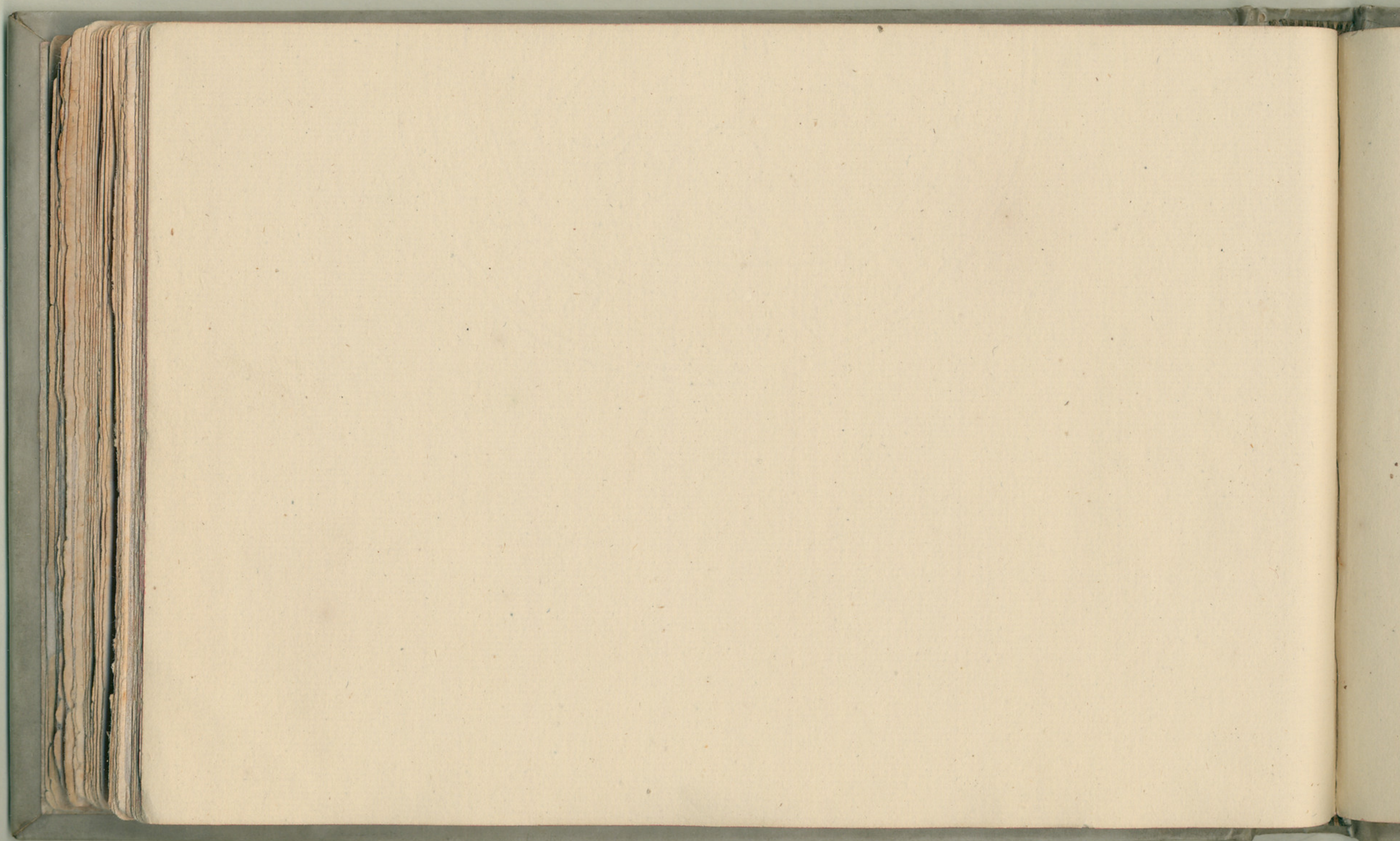


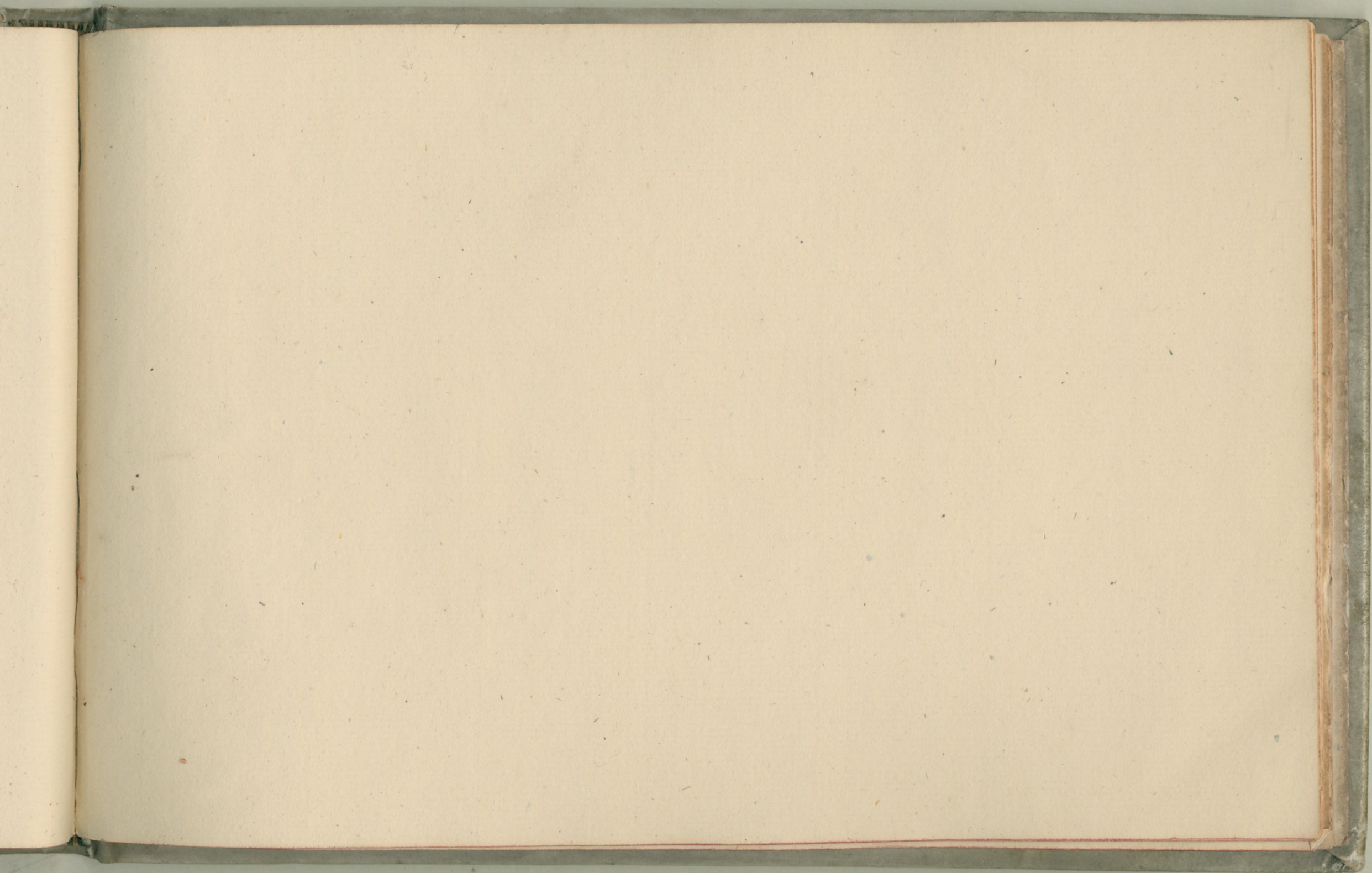


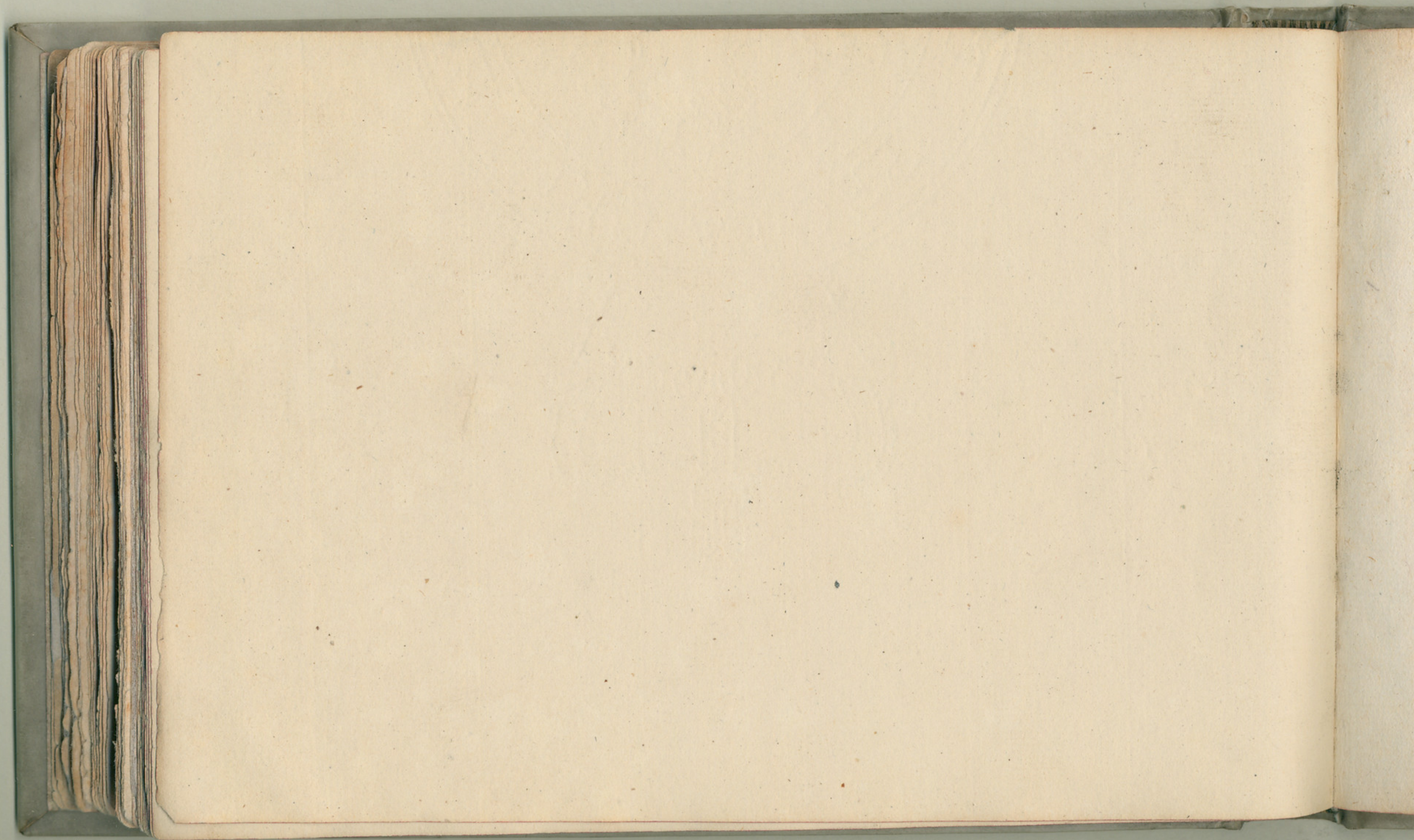


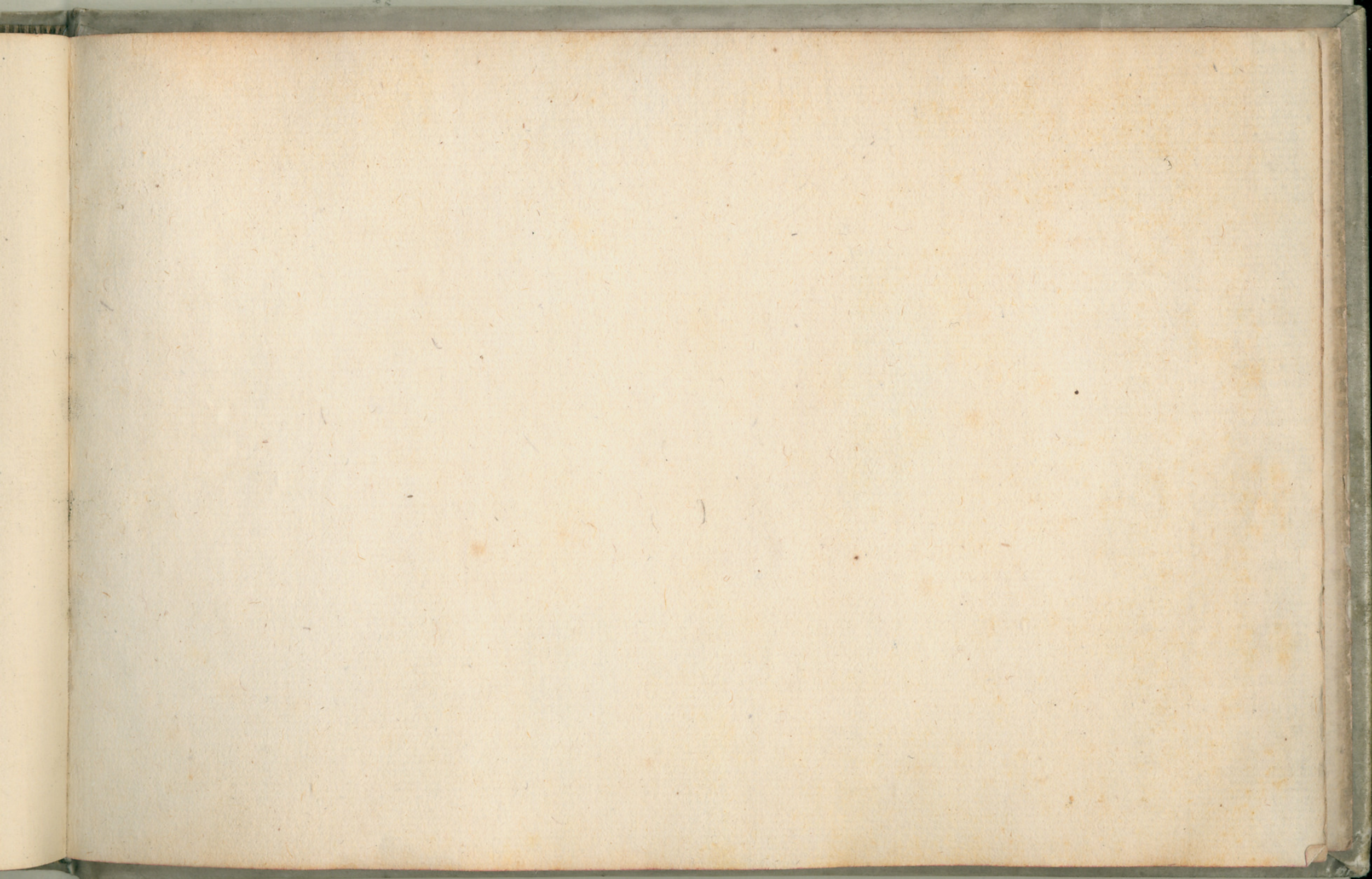


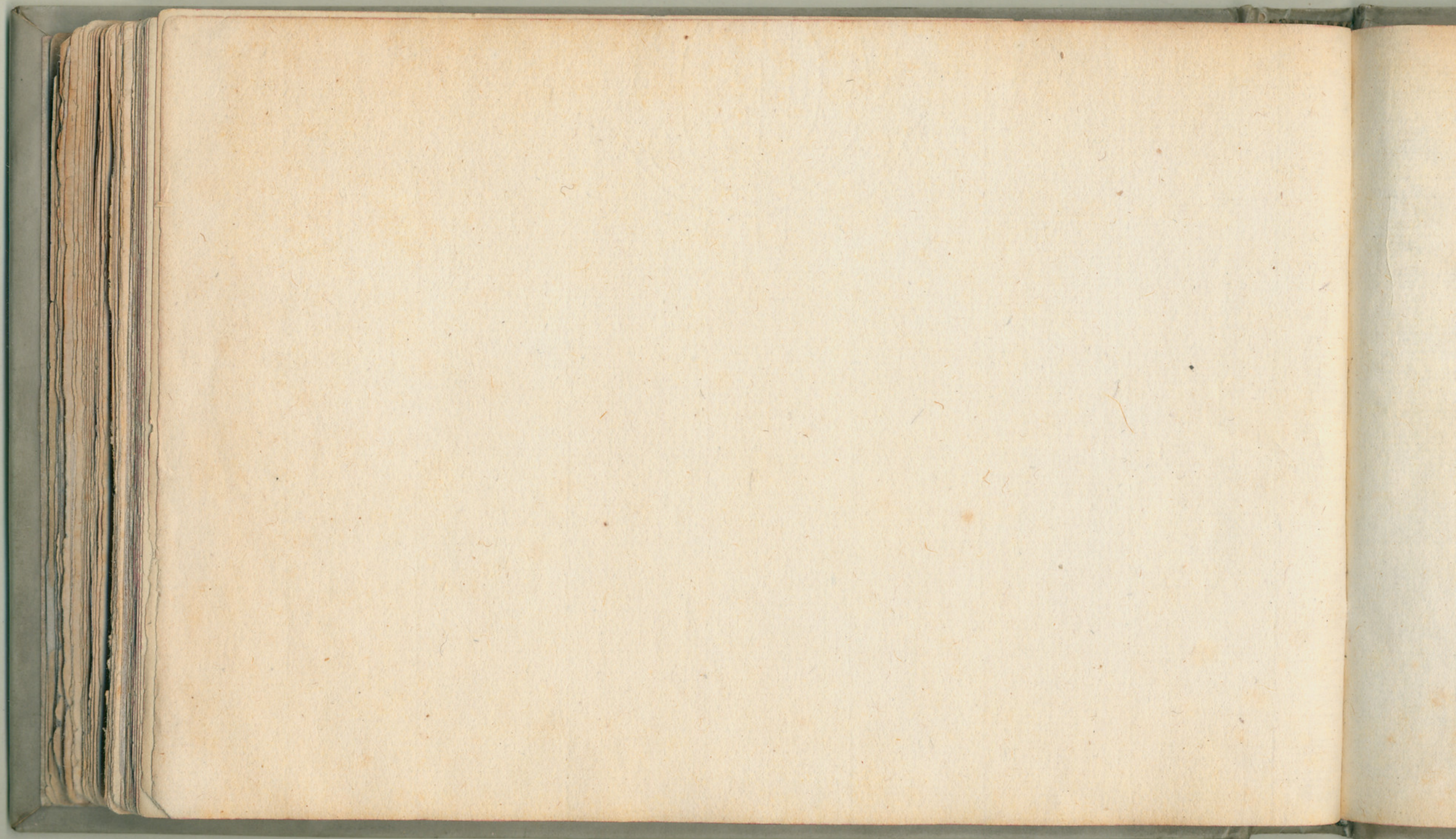




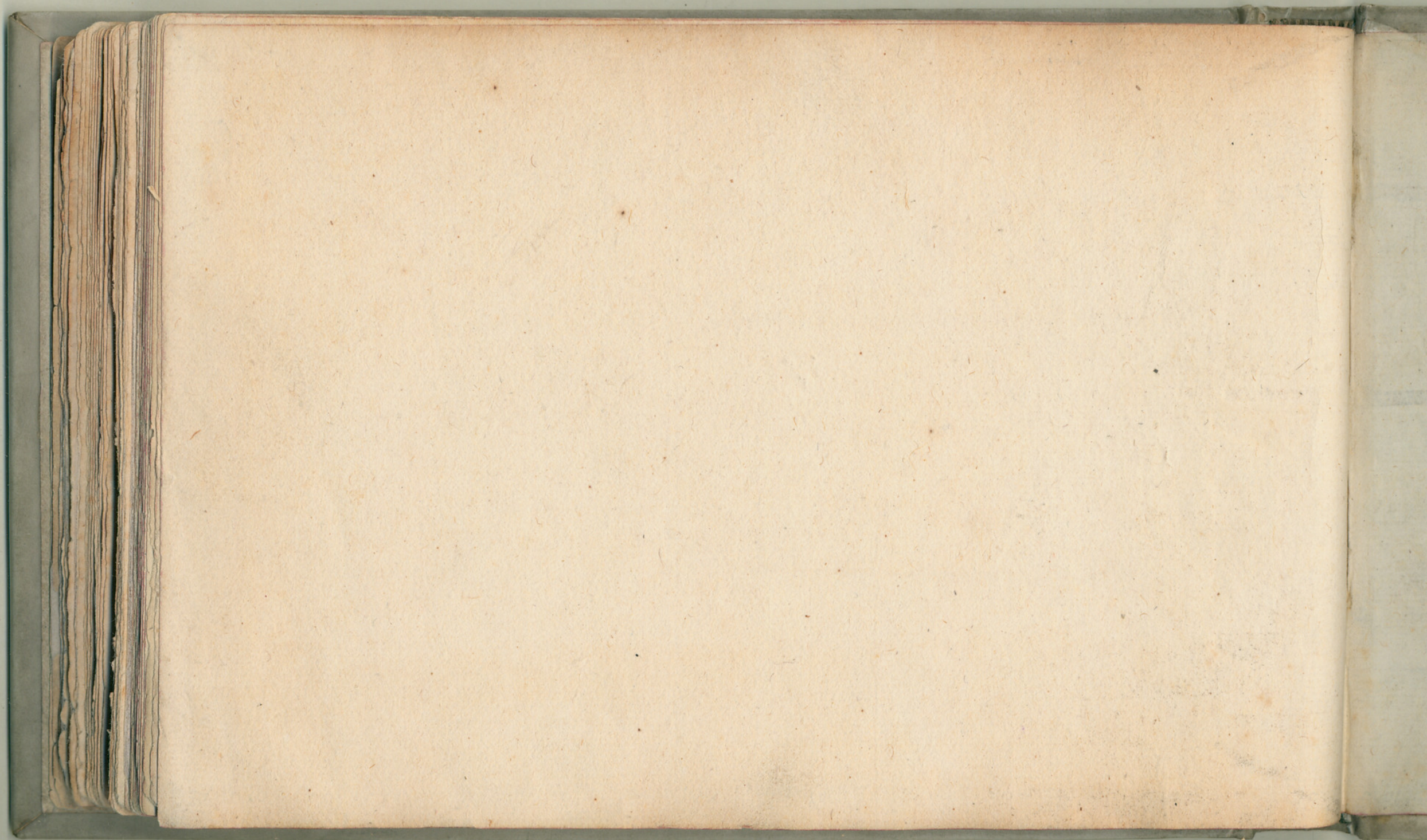












127

